

curier

economic legislativ

contract economic

Consecințe ale lipsurilor cantitative la produsele importate

Rezolvarea aspectelor pe care le implică lipsurile cantitative reclamate la produsele provenite din import este subordonată figurii juridice specifice a întreprinderii de comerț exterior comisionare. Ea nu răspunde pentru faptele furnizorilor externi, ci numai pentru propriile sale fapte culpabile.

Ca atare, pentru a-și putea valorifica cu succes pretențiile, unitățile beneficiare-comitente trebuie să prezinte acte de constatare încheiate în condiții de opozabilitate față de furnizorii străini. Se înțelege deci, că asemenea acte, întocmite cu respectarea dispozițiilor normative ce guvernează raporturile contractuale interne, dar care nu răspund exigențelor contractului extern și celor prevăzute de convențiile internaționale aplicabile, nu pot constitui temelie pentru angajarea răspunderii întreprinderii de comerț exterior comisionare.

Ne referim, desigur, la situația în care reclamația cantitativă întemeiată pe asemenea acte a fost transmisă furnizorului extern care, însă, a respins-o pentru considerente bazate pe inopozabilitatea actelor de constatare.

Am socotit necesară și precizarea de mai sus, întrucât în opinia noastră, întreprinderile amintite au obligația de a transmite la extern toate reclamațiile cantitative, indiferent de împrejurarea dacă ele sînt sau nu însoțite de acte de constatare opozabile furnizorilor externi. Această — deoarece, în unele cazuri, asemenea furnizori rezolvă favorabil reclamațiile, înțelegînd să nu se prevaleze de imperfecțiunea actelor de constatare.

Cu toate acestea, întreprinderile de comerț exterior comisionare își pot vedea antrenată răspunderea în unele cazuri speciale.

Ne referim, în primul rînd, la situația în care întreprinderea de comerț exterior comisionară, datorită unei greșeli proprii sau datorită erorii săvîrșite de mandatarul său I.C.E. Romtrans, dirijează greșit produsele sosite la

frontieră, reexpediindu-le altor unități beneficiare decît cele cărora li s-au facturat produsele

Considerăm că aceste din urmă unități sînt îndreptățite să refuze plata întrucît obligațiile întreprinderilor de comerț exterior comisionare nu pot fi considerate îndeplinite odată cu vămuirea la frontiera română a produselor importate. Ele au îndatorirea de a îndeplini actele juridice necesare pentru ca acele produse să ajungă la destinația stabilită, iar dacă nesocotesc această îndatorire nu sînt îndreptățite să obțină — după părerea noastră — valoarea produselor care nu au ajuns la destinație.

Este necesară precizarea că cele de mai sus se referă la lipsurile totale, adică la situațiile în care nu a ajuns la destinație nici măcar o parte din produsele care constituie un lot de transport. În cazul lipsurilor parțiale problema se pune în alți termeni, deoarece — prin ipoteză — destinatarul care a aderat la contractul de transport are un drept propriu la despăgubiri împotriva cărăușului și, ca atare, nu se pune problema răspunderii întreprinderii de comerț exterior comisionare pentru simplul fapt al constatării unor lipsuri cantitative.

În aceeași ordine de idei, socotim că este criticabilă practica unor întreprinderi de comerț exterior care dispun reexpedierea produselor de la frontieră la alte adrese decît cele pe care le-au acceptat ca urmare a solicitării unităților beneficiare-comitente. Pentru a ajunge în posesia produselor, aceste unități sînt nevoite să trimită delegați sau mijloace de transport la unitatea unde se găsesc produsele, ceea ce ocaziona cheltuieli neeconomice. asemenea reexpedieri de la frontieră cauzează unele dificultăți și în ceea ce privește stabilirea unității socialiste la care au ajuns produsele respective și care are obligația de a le păstra la dispoziția întreprinderii de comerț exterior comisionare, fiind produse care nu-i aparțin.

Nerespectarea acestei obligații prin consumarea produselor respective atrage, neîndoielnic, răspunderea unității respective în legătură cu prejudiciul încercat de unitatea beneficiară-comitentă care, în lipsa produselor din import, nu și-a putut realiza planul de producție și nici îndeplini obligațiile asumate prin contracte economice.

În alte cazuri, plata la extern a valorii corespunzătoare produselor neprimite putea fi evitată printr-o atitudine diligentă din partea întreprinderii de comerț ex-

Supliment la

nr. 32 1983

Revista
ECONOMICA

terior comisionare. Astfel, de pildă, datorită unei erori în adiția cantităților de produse prevăzute pe sortimente într-o factură, furnizorul extern a încasat de la o întreprindere de comerț exterior comisionară o sumă în valută în plus față de cea convenită. Greșeala nu a fost observată de întreprinderea amintită care, în loc să refuze parțial achitarea facturii externe, a repetat aceeași eroare la facturarea produselor către unitatea beneficiară-comitentă, încasând și ea o sumă superioară celeia datorată pentru cantitatea de produse efectiv importată. Întreprinderea de comerț exterior comisionară a susținut că atita timp cât furnizorul extern nu i-a restituit suma încasată în plus, nu are îndatorirea de a restitui suma corespunzătoare unității beneficiare-comitente.

Asemenea susțineri nu pot fi admise, întrucât întreprinderile importatoare au — și în cadrul contractului de comerț exterior pe bază de comision — obligația de a factura unităților beneficiare-comitente cantitățile de produse real importate.

În cauză nu se identifică o lipsă cantitativă pentru a se putea considera că achitarea sumei corespunzătoare acestei lipse este în funcție de valorificarea dreptului de reclamație la furnizorul extern. Este vorba, în realitate de o greșeală de facturare prin care s-a ajuns la totalizarea unei cantități mai mari decât cea rezultată prin adiționarea corectă a cantităților parțiale enumerate în factură pe sortimente.

Dacă greșeala nu s-a observat decât ulterior, întreprinderea de comerț exterior comisionară trebuia să-l restituie unității beneficiare-comitente diferența încasată în plus în modul arătat, fără să condiționeze această restituire de recuperarea diferenței de la furnizorul extern, întrucât, în condițiile date, specificul relațiilor de comerț exterior întemeiate pe contractul de comision nu justifică o atare condiționare.

Întreprinderile de comerț exterior comisionare își pot vedea angajată răspunderea și în situațiile în care nu îndeplinesc actele juridice care sînt în sarcina lor pentru a se putea obține antrenarea răspunderii cărăușului vinovat de producerea lipsurilor cantitative constatate la destinație.

Ne referim la cazurile în care destinatar în scrisoarea de trăsură internațională figurează întreprinderea de comerț exterior comisionară, iar nu unitatea beneficiară-comitentă. Potrivit reglementărilor internaționale aplicabile (Convenția S.M.G.S sau Convenția C.I.M.), numai expeditorul sau destinatarul, părți în contractul de transport, au calitatea de a-l acționa pe cărăuș.

Ca atare, întreprinderea de comerț exterior n-ar putea invoca cu succes calitatea ea de comisionar și nici faptul că nu este titularul unui drept real asupra produselor importate pentru a justifica nevalorificarea drepturilor față de cărăuș. O atare apărare nu ar ține seama de faptul că, pentru realizarea importului, s-a încheiat alături de contractul economic de comerț exterior pe bază de comision și contractul extern, încă un contract, cel de transport în trafic internațional, în care, prin ipoteză, unitatea beneficiară-comitentă nu este parte. Aceasta — deoarece în raporturile cu cărăușul nu interesează dacă cel care reclamă este sau nu titularul unui drept real asupra produselor încredințate pentru transport, ci numai calitatea de parte în contractul de transport, condiție indispensabilă pentru obținerea despăgubirilor.

La consecințe similare se ajunge atunci cînd dreptul la acțiune împotriva cărăușului, deși aparține unității beneficiare-comitente, nu poate fi exercitat de aceasta în lipsa unor acte pe care le deține numai întreprinderea de comerț exterior comisionară. Avem în vedere situația în care, deși i s-au cerut în mod expres, întreprinderea de comerț exterior comisionară nu a pus la dispoziție acele acte și din această cauză s-a pierdut posibilitatea de a se obține despăgubiri de la cărăuș.

I. ICZKOVITS

Prestații portuare cu echipe de docheri aparținînd unor întreprinderi de exploatare portuară nespécializate. Plata. Condiții

În urma sectorizării portului Constanța și a înființării întreprinderilor de exploatare portuară specializate¹, activitatea din portul Constanța s-a organizat pe sectoare specializate pe categorii de mărfuri și produse.

Întreprinderile de exploatare portuară specializate sînt dotate cu utilaje portuare, dane specializate, magazii și personal la nivelul volumului de operațiuni de manipulare ale sectoarelor respective.

Specializarea activității presupune o îmbunătățire calitativă a operațiunilor de exploatare portuară, ridicarea randamentului la parametri superiori și competitivi în circulația mărfurilor.

În noul context organizatoric, au apărut relații specifice între întreprinderile de exploatare portuară specializate, în cadrul cărora, pe baza principiului de întraajutorare, se folosesc închirieri de utilaje, operări totale sau parțiale de nave de către unități nespécializate, se folosesc echipe de docheri disponibile ale unor unități în beneficiul altora etc.

Complexele relații, iau naștere fie pe bază de dispoziție obligatorie a Comandantului unic al portului Constanța² în cadrul cărora, pe baza principiului de întraajutorare, se părților, concretizat prin comenzi urmate de confirmare sau de executare imediată.

S-au creat, în aceste condiții, noi relații portuare, în cadrul cărora ne vom preocupa în cele ce urmează despre cazurile în care întreprinderile de exploatare portuară folosesc echipe de muncitori aparținînd altor întreprinderi de exploatare portuară, echipe care execută operațiuni portuare în schimbul prețului prestației ce fac un-ori obiect de neînțelegeri între unități.

Astfel, întreprinderea frigoriferul portuar Constanța, a solicitat întreprinderea de exploatare portuară M.I.C.M. Constanța port, mai multe echipe de docheri pentru efectuarea operațiunilor de încărcare și descărcare a unor mărfuri în și din nave și de manipulare mărfuri în magazinele portuare. Echipele de docheri au executat lucrările la dispoziția unității beneficiare, iar prețul prestațiilor efectuate, a fost facturat de I.E.P.-M.I.C.M. a căror prepuși erau docherii, prestații calculate în condițiile Ord. M.T.Tc. nr. 1758/1980 și anume la tariful de ore/om lucrate. Acest ordin reglementează tarifele adiacente pentru operațiunile de prestații de servicii portuare, care la poziția 23 prevede că „folosirea docherilor pentru diverse prestații, la cererea clientului, pentru docher 15 lei om/oră și pentru șef de echipă 18,50 lei om/oră”.

Beneficiara, întreprinderea frigoriferul portuar Constanța, a refuzat parțial la plată facturile emise de unitatea care a pus la dispoziție docherii (I.E.P.-M.I.C.M.), referindu-se la Ordinul M.T.Tc. nr. 1755/1980 prin care s-au stabilit tarifele actualizate la transporturile de mărfuri și manipulare mărfurilor în porturile R.S.R. și potrivit cărora, tariful operațiunilor de transport și manipulare a mărfurilor se face pe categorii de mărfuri și operațiuni per tonă bruto manipulată.

S-a născut astfel problema dacă pentru aceleași operațiuni portuare, se aplică un tarif sau altul după proveniența echipelor de docheri sau se aplică același tarif după natura operațiunilor, indiferent de proveniența echipelor.

Arbitrajul de Stat Interjudețean Constanța, confruntat

¹ Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 293/5.VIII.1978 cu privire la unele măsuri de organizare a activității în portul Constanța. Publicat în B.Of.I. 73/9.VII.1978.

² Înființat potrivit D. nr. 260/1978 Bul. Of.I. 65/17.VII.1978 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității în portul Constanța.

cu rezolvarea unui litigiu izvorât din modul diferit de interpretare a celor 2 ordine M.T.Tc. menționate, a statuat că esențialul în tariful operațiunilor este natura operațiunilor și nu apartenența echipelor de docheri care au prestat munca¹.

Subliniind semnificația economică a soluției, cu implicațiile ei asupra relațiilor întreprinderilor de exploatare portuară, ne vom referi la unele aspecte juridice ce se desprind din aplicarea în portul Constanța a celor 2 ordine M.T.Tc. menționate.

Ordinul nr. 1755/1980 reglementează așa cum am arătat tarifele actualizate la transporturile de mărfuri și manipulara mărfurilor în porturile R.S.R., în anexe menționându-se denumirea operațiunilor și tariful pe categorii de mărfuri și operațiuni per tonă brută.

Ordinul nr. 1756/1980 a stabilit tarifele adiacente pentru operațiunile de prestații de servicii portuare, de asemenea nominalizându-se și tarifele, adică per tonă, cit și la om/oră.

Din conținutul cuprinsului celor 2 ordine, se desprinde, fără posibilitate de interpretare, că acestea reglementează modul de plată a tuturor operațiunilor portuare, atât pentru aceleași principala cum sînt: transportul, încărcatul, descărcatul și manipulara mărfurilor (1755/80), cit și pe aceeași adiacente, tot nominalizate în anexe (1756/80).

În principiu, aceeași operațiune nu poate figura în ambele ordine cum, pentru aceeași operațiune nu pot exista modalități diferite de plată, la normă fizică sau plata cu ora, astfel că esențialul în aplicarea corectă a tarifelor, este încadrarea prestațiilor efectuate în anexele menționatele ordine, deci determinarea naturii prestației.

Reclamația din litigiu la care ne-am referit, a interpretat prevederile Ord. nr. 1756/1980 în sensul că pentru echipele de docheri cedate altor unități de exploatare portuară pentru diferite prestații portuare, ne găsim în situația unei închirieri a echipelor, pentru care închiriere se plătesc tarife om/oră, indiferent de natura operațiunilor efectuate de echipe pentru unitatea beneficiară.

Așa cum s-a reținut prin hotărîrea arbitrală mai susmenționată, în ordinele de referire, nu există o tarifare diferită pentru închiriere echipe docheri, o tarifare om/oră, ceea ce se tarifează fiind operațiunile efectuate. Acolo unde anexele la ordine, nu prevăd tarif per tonă operată, se indică operațiunile și plata per om/oră, astfel că în raport de mențiunile din bonurile de lucru confirmate de beneficiar, se tarifează prestațiile efectuate per tonă operată, sau om/oră efectuate.

Formularele postite 23 din anexa la Ord. nr. 1756/1980 și anume „folosirea docherilor pentru diverse prestații, la cererea clientului, pentru un docher 15 lei om/oră și pentru șef de echipă 16-50 lei om/oră”, confirmă că tariful om/oră este posibil numai pentru folosirea docherilor pentru diverse prestații nominalizate în anexa prestațiilor adiacente din portul Constanța. Dealtfel, în sprijinul acestui argument, ne referim la aceeași anexă din Ordinul nr. 1756/1980 care pentru operațiuni adiacente ca desfacerea, scuturarea, resirarea, împachetarea, stivuirea și evacuarea sării la pielea crudă, tariful este de 60 lei per tonă. Concluzia care se desprinde și pe care soluția organului arbitral a adoptat-o, este că și pentru operațiunile adiacente, tariful se face după natura operațiunilor, tariful om/oră fiind posibil numai pentru diverse prestații nominalizate și nu pentru orice prestații efectuate cu echipe de docheri aparținând altor unități de exploatare portuară decât aceea în beneficiul căreia se prestează serviciile portuare.

Pe lângă argumentarea bazată pe însăși textele la care ne-am referit, soluția menționată se justifică și pe o motivație economică de necontestat. A admite că pentru aceeași operațiune portuară se pot aplica 2 tarife după cum operațiunile sînt făcute de muncitorii proprii sau de cei disponibili al altor unități, ar fi pe de o parte nestimulativ pentru cei din urmă care execută operațiunile, apoi s-ar încălca principiul respectării obligatorii a normelor portuare.

Din alt punct de vedere, prestațiile portuare se suportă de întreprinderile exportatoare-importatoare, care s-ar găsi în situația de a suporta tarife diferite pentru aceeași operațiune, ceea ce este inadmisibil în relațiile dintre unitățile socialiste și s-ar prejudicia însăși interesele economiei naționale.

Iată de ce considerăm că aplicarea corectă a prevederilor tarifelor portuare, prin interpretarea justă a actelor normative, soluția organului arbitral la care ne-am referit, aduce o contribuție la promovarea unor relații principiale între întreprinderile de exploatare portuară, în noul cadru organizatoric al portului Constanța.

Iulian LASCU

Arbitrapul de Stat interjudețean Constanța

³ Arbitrajul de Stat interjudețean Constanța. Hotărîrea 1128 din 5.V.1983, dosar nr. 284/1983, nepublicată.

comerț exterior

Sfera obligațiilor întreprinderii de comerț exterior importatoare

Obligațiile care revin întreprinderii de comerț exterior importatoare sînt, în primul rînd, cele stipulate în contractul economic de comerț exterior pe bază de comision încheiat cu unitatea beneficiară-comitentă. La acestea se adaugă obligațiile neprevăzute în contract, dar care rezultă din dispozițiile normative imperative cu care se completează de drept contractul respectiv. Este vorba de acele dispoziții normative care sînt incidente raportului juridic stabilit de părțile contractante.

Pe lângă acestea, întreprinderea de comerț exterior importatoare are îndatorirea de a îndeplini și alte obligații care nu au fost prevăzute în contract și nici nu rezultă expres din dispozițiile normative, dar care sînt indisolubile legate de realizarea în bune condiții a importului și de realizarea drepturilor patrimoniale față de furnizorul străin. Avem în vedere obligații a căror îndeplinire este în puterea întreprinderii de comerț exterior ținînd seama de atribuțiile sale specifice.

Vom anticipa concluzia a cărei demonstrare o încercăm în cele ce urmează. Învederînd că întreprinderea de comerț exterior importatoare are îndatorirea de a îndeplini toate actele impuse de promovarea intereselor justificate ale unității beneficiare-comitente cu singura îngrădire ca îndeplinirea acestor acte să nu contravină legislației în vigoare și principiilor generale ale politicii economice.

1. — Art. 5 alin. 1 din Decretul nr. 686/1973 prevede că „în scopul satisfacerii, în condiții cit mai bune, a cerințelor economiei naționale, pentru transformarea contractului extern cu privire la importuri într-un instrument eficient de asigurare a calității produselor importate, unitățile cu activitate de comerț exterior și cele beneficiare de importuri au obligația că în faza premergătoare încheierii contractelor externe să asigure prospectarea pieței, selectarea firmelor furnizoare, verificarea prealabilă, a calității și caracteristicilor nepoluante ale produselor care vor forma obiectul importului, precum și ale proceselor tehnologice în care acestea vor fi încorporate... precum și alte măsuri care să asigure calitatea produselor importate”.

Colaborarea dintre cei doi factori (întreprinderea de comerț exterior comisionară și unitatea beneficiară-comitentă) are drept obiectiv contractarea la extern a produselor în condiții de calitate și eficiență ridicată, corespunzător scopului pentru care s-a decis importarea lor.

La exprimarea necesităților sale sub acest aspect, unitatea beneficiară-comitentă poate săvîrși unele erori datorate nu atât unei superficialități imputabile, cit necu-

noaşterii unor aspecte subtile ce pot fi lesne sesizate numai ca urmare unei practici comerciale îndelungate.

Într-o asemenea situaţie, întreprinderea de comerţ exterior comisionară, cunosătoare a acelor aspecte datorită activităţii desfăşurate în decursul anilor, are obligaţia de a le evidenţia în aşa fel încît încheierea contractului extern să se realizeze în condiţii pe deplin satisfăcătoare pentru unitatea beneficiară-comitentă. Neîndeplinirea acestei obligaţii poate să determine antrenarea răspunderii întreprinderii de comerţ exterior comisionare în legătură cu daunele încercate de către unitatea beneficiară-comitentă în cursul executării contractului.

2. — Decretul nr. 686/1973 prevede, la art. 10 alin. 2 că „unităţile cu activitate de comerţ exterior sînt obligate să comunice, în termen de 10 zile, unităţilor beneficiare de importuri condiţiile de calitate, de control şi de recepţie stabilite prin contractele externe”.

Observăm că textul de mai sus nu prevede obligaţia întreprinderilor de comerţ exterior importatoare de a transmite unităţilor beneficiare-comitente termenul de reclamaţie convenit cu furnizorul străin.

Or, necunoaşterea aceluia termen de către unitatea amintită poate ocaziona consecinţe negative pentru economia naţională. Aceasta — deoarece, în raporturile comerciale de vânzare internaţională, termenele de reclamaţie au caracterul unor termene de decădere şi, prin urmare, nerespectarea lor lipseşte partea îndreptăţită de posibilitatea recuperării de la furnizorii străini a daunelor cauzate prin livrări deficiente din punct de vedere calitativ.

Pentru a nu se ajunge la acest rezultat, profund păgubitor pentru interesele economiei naţionale, acelaşi decret prevede că „unităţile beneficiare ale importurilor, au obligaţia ca, în sprijinul reclamaţiei privind calitatea, să prezinte unităţii cu activitate de comerţ exterior documentele necesare cu cel puţin 15 zile înainte de expirarea termenului stabilit prin contractele externe pentru formularea acesteia”. Este evident însă, că pentru traducerea în viaţă a prevederilor legale citate este nevoie ca unităţile beneficiare-comitente să cunoască termenul de reclamaţie prevăzut în contractul extern. De asemenea, este necesar să cunoască momentul din care începe să curgă acel termen (de la recepţia efectuată în ţara furnizorului străin, din momentul trecerii frontierei române, de la data efectuării controlului calitativ prin unitatea specializată desemnată, de la data primirii produselor de către unitatea beneficiară-comitentă etc.).

Ne transmitemeră acestor date unităţii beneficiare-comitente poate ocaziona tardivitatea reclamaţiei cu consecinţa localizării pagubei în patrimoniul întreprinderii de comerţ exterior comisionare.

Excepţie fac situaţiile în care termenele de reclamaţie sînt cele din convenţiile internaţionale pe care unitatea beneficiară-comitentă are îndatorirea să le cunoască. Astfel, de pildă, cunoscînd din actele de livrare că produsele importate provin dintr-o ţară membră a C.A.E.R., unitatea menţionată are obligaţia de a se încadra în termenul de reclamaţie prevăzut de Condiţiile generale de livrare C.A.E.R. Cu alte cuvinte, chiar şi în ipoteza necomunicării termenului de reclamaţie prevăzut în contractul extern, ea este îndatorată să transmită reclamaţia, conform art. 4 din Decretul nr. 686/1973 cu 15 zile înainte de expirarea termenului de reclamaţie prevăzut în condiţiile generale de livrare citate. Prin urmare, în această situaţie, este exclusă posibilitatea angajării răspunderii întreprinderii de comerţ exterior comisionare, cu excepţia cazului în care, prin derogare de la Condiţiile generale de livrare C.A.E.R., a convenit cu furnizorul străin asupra unui termen de reclamaţie mai redus pe care nu l-a comunicat unităţii beneficiare-comitente.

3 — Întreprinderile de comerţ exterior comisionare îşi pot vedea angajată răspunderea şi în cazurile în care nu comunică sau nu pun la dispoziţia unităţilor beneficiare-comitente actele din care rezultă fapte sau evenimente care determină imposibilitatea executării de către furnizorul străin a obligaţiilor de livrare în condiţiile în care şi le-a asumat prin contractul extern.

Ne referim, cu titlu de exemplu, la situaţia de forţă majoră care, pentru a putea produce efecte exoneratoare de răspundere, trebuie să fie constatată în forma prevăzută de lege. Avem în vedere, în mod deosebit, reglementările art. 46 din Legea nr. 71/1969 care obligă unităţile în raporturile contractuale interne să comunice cazul de forţă majoră în 5 zile şi să transmită actele doveditoare în 15 zile de la data ivirii evenimentului.

Legătura dintre forţa majoră produsă la furnizorul străin şi dispoziţiile legale la care s-a făcut referire mai sus este evidentă dacă avem în vedere faptul că forţa majoră produce efecte în lanţ, în sensul că evenimentul survenit la furnizorul extern se poate repercuta asupra relaţiilor economice interne, determinînd imposibilitatea obiectivă de executare a unor contracte interne în lipsa materiilor prime şi a materialelor ce nu s-au primit din import datorită evenimentului care l-a pus pe furnizorul străin în imposibilitate de a-şi respecta obligaţiile de livrare asumate faţă de întreprinderea de comerţ exterior importatoare.

În raporturile de furnizare interne care au ca obiect produsele prevăzute de art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, existenţa cazului de forţă majoră nu produce efecte exoneratoare de răspundere decît în măsura în care este confirmată, după caz, de Comitetul de Stat al Planificării sau de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Prin urmare, actele de forţă majoră transmise de furnizorul străin nu constituie o dovadă legală a repercusiunilor pe care împrejurarea respectivă a produs-o în raporturile contractuale subsecvente interne şi, ca atare, ea trebuie prezentată în termen unuia dintre organele prevăzute de art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 pentru ca acesta, analizînd sub toate aspectele cauzele care au determinat neexecutarea contractului intern, să confirme sau să infirme cazul de forţă majoră.

H. MATEI

Exigenţe ale disciplinei contractuale de comerţ exterior

Respectarea strictă a clauzelor contractuale, cu precădere cele referitoare la sortimentul, calitatea sau cantitatea mărfii convenite, constituie o obligaţie esenţială pentru părţi, orice abatere fiind de natură să le angajeze răspunderea. Deşi elementară, această regulă de bază în relaţiile de comerţ exterior, suferă totuşi, uneori în practică încălcări ce se învederează pînă la urmă păgubitoare pentru cel care le-a săvîrşit.

Un exemplu concret îl constituie hotărîrea Comisiei de arbitraj nr. 161 din 15 iunie 1983, privitoare la un contract de livrare de mărfuri, guvernate de C.G.L. — C.A.E.R. În temeiul acestuia, întreprinderea vinzătoare s-a obligat să furnizeze beneficiarului extern un produs al industriei uşoare, purtînd o denumire specifică, menţionată explicit în contract. În timpul perioadei de livrare (trimestrul III/1981), denumirea mărfii a fost schimbată în ţara producătorului, deşi, potrivit afirmaţiilor sale, caracteristicile tehnice au rămas identice. Furnizorul, prin întreprinderea respectivă de comerţ exterior, a propus în consecinţă beneficiarului extern să-i procure articolul A-2, în locul produsului A-1, pe care îl contractase precizîndu-i totodată că din punct de vedere calitativ nu diferă prin nimic unul de celălalt. Cumpărătorul a respins oferta de substituţie şi, intrucît nu a primit defel marfa iniţial convenită, a solicitat penalităţile aferente, în conformitate cu § 83 din C.G.L., prin scrisoarea de debitare rămasă fără rezultat şi apoi pe cale arbitrară.

În combaterea acţiunii arbitrare, vinzătorul a susţinut că procedînd astfel, cumpărătorul reziliase unilateral, deci culpabil, contractul dintre părţi, pierzînd în consecinţă

dreptul de a mai obține penalități de întârziere de 8‰, care se datorează în caz de nelivrare.

Acest punct de vedere nu a fost însă acceptat de către organul arbitral, precizându-se în motivarea hotărârii citate din 15 iunie 1983 următoarele: „Părțile sînt ținute să respecte întocmai clauzele contractului pe care l-au încheiat, fără să-i poată aduce vreo modificare, de orice natură, decît prin acordul lor ulterior. Schimbarea denumirii produsului constituie o atare modificare, chiar dacă s-ar stabili că nu există deosebiri reale sub aspectul caracteristicilor de ordin tehnic, așa cum susține furnizorul”.

În completare, C.A.B. și-a bazat soluția și pe prevederile § 18 din C.G.L. Acest text dispune explicit cu privire la perfecționări și modificări ale produsului contractat, realizate în perioada de execuție că nu pot fi făcute decît cu acordul ambelor părți. Reglementarea citată, precizează C.A.B. „dă expresie unei soluții de ordin general în materie contractuală, înscrisă în § 2, litera A, pct. 1 din C.G.L., fiind valabilă ca atare nu numai referitor la mașini și utilaje, la care textul § 18 se referă explicit, ci și în cadrul furnizării oricăror alte produse”.

În temeiul considerentelor arătate, C.A.B. a conchis că oferirea spre livrare a unui produs cu o altă denumire decît cel inițial contractat echivalează cu o neexecutare a obligațiilor furnizorului, iar refuzul beneficiarului extern de a primi acest din urmă articol nu poate fi calificat ca o reziliere unilaterală și deci culpabilă a contractului de comerț exterior, fiind în realitate exercitarea unei facultăți legitime.

În adevăr, chiar dacă presupunem identitatea perfectă dintre produsul contractat și cel oferit ulterior în locul său, schimbarea denumirii poate să prejudicieze pe cumpărător, care l-a înscris în diverse cataloage de prezentare și de prețuri, în reclame comerciale etc., difuzate beneficiarilor din țara de import. În plus, o denumire nouă este în genere ignorată pe piață, pe cînd cea veche, deja introdusă, a devenit familiară utilizatorilor, facilitînd ca atare prin ea însăși plasarea mării respective.

În condițiile arătate, C.A.B. a obligat pe drept cuvînt pe vînzător să plătească penalitățile stabilite de C.G.L. ca sancțiune pentru abaterea de la disciplina contractuală, sancționînd în nelivrarea mării convenite și substituirea acesteia printr-o alta, neacceptată de cumpărător.

dr. O CAPĂȚINA

Practica arbitrală comentată

Forma simplificată de contractare a comenzii executate de îndată

Prin cererea de arbitraj formulată, reclamanta solicită instanței arbitrale obligarea pîrteii la plata unor penalități deoarece aceasta i-a achitat cu întârziere c/val. unor servicii prestate.

Se reține că comanda pîrteii datează din 13 martie 1982, iar la reclamantă a fost înregistrată pe 27 martie 1982.

Tot pe aceeași dată (27 martie 1982) s-a încheiat procesul-verbal de recepție și s-a emis factura de plată.

Arbitrajul de Stat interjudețean Ploiești, prin hotărîrea nr. 13 din 4.I.1983, respinge acțiunea reclamantei pe considerentul că ea nu face dovada primirii comenzii, care nu poate fi considerată contract încheiat în formă simplificată (executare de îndată).

Prin decizia nr. 20/31.III.1983, pronunțată de arbitrul de stat pe cererea de rearbitraj este de asemenea respinsă, cu aceeași motivare.

NOTA

Speta relatată ne oferă prilejul de a face cîteva precizări cu privire la forma simplificată de contractare a comenzii executate „de îndată”.

În acest cadru, vom căuta să dăm un răspuns la întrebarea: calificarea unei comenzi ca fiind executată „de îndată” — echivalentă cu un contract încheiat — este legată de perioada de timp scursă de la emitere, ori de la primirea efectivă a acesteia și pînă la prestarea (executarea) serviciului solicitat?

1. După cum se știe, comanda reprezintă oferta unității beneficiare de a contracta. Din momentul în care ea a fost executată întocmai înseamnă, implicit, că oferta a fost primită acceptată de unitățile prestatoare. Cu alte cuvinte, s-a creat un acord de voință, sau, altfel spus, concomitent au intervenit încheierea și executarea unui contract economic.

Termenul acestei modalități simplificate de contractare este consacrat în art. 24, alin. 3 din Legea contractelor economice, în următoarea formulare: „executarea comenzii de îndată echivalează cu contract încheiat”.

Acest caracter imediat și urgent își are explicația în asigurarea unei anumite continuități între ofertă și executare. În literatura juridică recentă s-a arătat că expresia nu este restrictivă și ea ne sugerează faptul că comanda trebuie executată „într-un timp cît mai scurt de la primirea ei” pentru a-și păstra această echivalență (dr. Stanciu D. Cârpenaru, Teoria generală a contractelor economice, Editura științifică și enciclopedică, București 1981, p. 156).

De-a lungul anilor, practica arbitrală a fost constantă în a considera că această formă simplificată de contractare presupune executarea imediată și întocmai a comenzii, practică pe care actuala reglementare o consacră prin expresia cu caracter generic: „de îndată” (Cu titlu exemplificativ, menționăm: dec. P.A.S. nr. 1132/1978, dec. P.A.S. nr. 2362/1979, dec. P.A.S. nr. 3651/1978, dec. P.A.S. nr. 2083/1974 ș.a.). Este o soluție judicioasă, care are în vedere adaptarea acestei interpretări în funcție de specificul prestației în discuție.

Prin decizia P.A.S. nr. 914/1978 s-a stabilit că o livrare efectuată după 7 zile de la primirea comenzii se poate considera executată „de îndată”.

Iar prin decizia P.A.S. nr. 3652/1978 s-a stabilit că o comandă emisă pe data de 18 noiembrie, care a fost executată pe data de 8 și 9 decembrie, nu se poate considera ca fiind executată „de îndată”, astfel că întârzierea achitării prețului nu justifică obligația unității pîrteii la plata penalităților de întârziere.

Este de menționat că nu lipsa contractului (negotium) conduce la neacordarea penalităților, așa cum greșit se reține în această decizie a primului arbitru de stat — ori cum un acord de voință există neîndoielnic — ci lipsa formei contractului (instrumentum), consacrată prin art. 24, alin. 3 din Legea contractelor economice. (A se vedea: I. Iczkovits, Precizări privind comanda urmată de executare, în Suplimentul la „Revista economică” nr. 25/1979, p. 8; dr. Stanciu D. Cârpenaru, op. cit., p. 158).

Livrările efectuate către cooperative agricole de producție și asociații economice intercooperatiste pe baza unor comenzi executate imediat și pe care banca confirmă posibilitățile de plată ale acestor unități agricole, potrivit art. 163 din Legea finanțelor, conferă unității furnizoare dreptul ca, în cazul în care plata prețului se face cu întârziere, să le acționeze pentru achitarea penalităților prevăzute de art. 47 din Legea contractelor economice (dec. P.A.S. nr. 310/1982, în Suplimentul la „Revista economică” nr. 23/1982, p. 4).

Neasigurarea posibilităților de plată nu poate da dreptul unității executante (furnizoare) — nici chiar dacă contractul îmbracă forma înscrisului unic — la acordarea penalităților de întârziere în decontarea prețului (dec. P.A.S. nr. 935/1982, în Suplimentul la „Revista economică” nr. 23/1982, p. 4).

Pe drept cuvînt, practica arbitrală a statuat că formele simplificate de contractare nu pot fi utilizate ori de cîte ori este vorba de:

— lucrări de proiectare și construcții-montaj (Hot. Arbitrajului de stat interjudețean Tg. Mureș nr. 42/1972, în „Arbitrajul de stat” nr. 3/1972 p. 125);

— contract de transport fluvial (I. Lascu, Contract de transport fluvial-inchiriere nave și remorcaj-formă simplificată, comanda urmată de executare, inadmisibilitate, în Suplimentul la „Revista economică” nr. 42/1981, p. 10—11);

— contracte pentru realizarea operațiunilor de comerț exterior (dec. P.A.S. nr. 784/1972, în „Arbitrajul de stat” nr. 3/1972, p. 85; dec. P.A.S. nr. 1944/1980, cit. de I. Iczkovița, în Suplimentul la „Revista economică” nr. 28/1982, p. 12).

De asemenea, considerăm că formele simplificate de contractare nu pot fi utilizate în cazul introducerii în fabricație a mărfurilor destinate exportului (art. 8, alin. 3 din Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), precum și în cazul lucrărilor și livrărilor pentru investiții, indiferent dacă sînt ori nu respectate prevederile art. 96 din Legea nr. 9/1972, cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979 (A se mai vedea dr. V. Babiuț, dr. M. Constantinescu, Regimul juridic al contractelor economice, Editura științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 38).

2. Revenind la speța adnotată, observăm că oferta unității beneficiare datează din 13 martie și ea a fost acceptată prin executare întocmai — 14 zile mai târziu — pe 27 martie.

Organul arbitral, pentru a-și motiva decizia de respingere a cererii reclamantei privind obligarea părții la plata unor penalități de întârziere în decontarea prețului prestației executate, reține că „nu se face nici o dovadă din care să rezulte că reparația putea dura în mod normal 14 zile”.

În opinia noastră, această primă motivare, în principiu este corectă. O executare „de îndată” trebuie să aibă un caracter deopotrivă urgent și imediat, în caz contrar, nu putem vorbi despre o echivalență, în sensul art. 24, alin. 3 din Legea contractelor economice.

Examinîndu-se comanda din litigiu, se observă că aceasta a fost înregistrată la unitatea executantă pe 27 martie; tot atunci ea a fost și executată, conform procesului-verbal de recepție.

Deoarece n-a fost dovedită „data reală a primirii comenzii și a pompei pentru reparat”, organul arbitral apreciază că executarea acestei comenzi n-are un caracter urgent și imediat; drept urmare, oferta nu poate fi considerată ca fiind executată „de îndată”, astfel că părțile-beneficiară nu datorează penalități de întârziere.

În ceea ce ne privește, considerăm justă constatarea acestui organ de jurisdicție; totuși, un atare raționament este susceptibil de critică.

Mutatis mutandis, o comandă emisă la 1 februarie, lansată efectiv pe 30 martie, dată la care a fost și executată, își produce ea oare toate efectele juridice care decurg dintr-o comandă executată „de îndată”? Nicidecum.

Emiterea comenzii reprezintă actul juridic al organului unității respective, prin care se stabilesc raporturile contractuale. În acest cadru are loc preluarea produselor, executarea lucrărilor ori prestarea serviciilor, prilej cu care se transmit drepturile reale, riscurile și se creează obligația de plată a prețului.

Lată de ce constatarea — la care mai înainte ne referam — deși în ansamblu justă, se întemeiază pe un raționament greșit, ceea ce li conferă un caracter inutil, deoarece o asemenea formă simplificată de contractare se definește întotdeauna prin două elemente, și anume data emiterii ofertei, precum și cea a acceptării acesteia, săvîrșită prin executarea propriu-zisă.

Foarte recent, primul arbitru de stat, într-o speță cu un conținut similar, a decis că o livrare efectuată pe 11 septembrie în temeiul unei comenzi din 27 iulie, chiar dacă a fost prezentată unității furnizoare tot pe această dată, raporturile contractuale nu s-au stabilit în condițiile art. 24, alin. 3 din Legea contractelor economice tocmai datorită intervalului mare de timp scurs de la data emiterii acesteia și pînă la preluarea produselor. (dec. P.A.S. nr. 3490/1982, în Suplimentul la „Revista economică” nr. 8/1983, p. 14).

Soluția adoptată corespunde într-un tot al spiritului legii, cit și practicii arbitrale.

3. Deși prin înlocuirea textului anterior din lege („comanda urmată de executare”) cu cel în actuala redactare („executarea ei de îndată”) s-a evidențiat caracterul urgent și imediat al executării, totuși, nefiind determinată cu exactitate în timp, incertitudinile și controversele continuă să persiste.

Pe de altă parte, este de neînțeles de ce o comandă confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, respectiv, în lăuntru termenului de 30 de zile de la primirea acesteia, potrivit art. 23, lit. b din Legea contractelor economice, echivalează cu contract încheiat, în vreme ce o executare în lăuntru aceluiași termen nu poate fi întotdeauna calificată ca fiind executată „de îndată”, problema reducîndu-se la o rezolvare de speță.

Sub imperiul reglementării anterioare, printr-o decizie de speță, primul arbitru de stat a statuat că executarea comenzii în termenul necesar emiterii proiectului de contract (30 de zile) echivalează cu contract încheiat (dec. P.A.S. nr. 207/1970, în R.R.D. nr. 9/1976, p. 75).

Soluția a fost argumentată convingător de autori în materie (A se vedea dr. Al. Detegăș, R. Demetrescu, Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii, editată de „Revista economică”, București, 1981, p. 83).

În acest sens, de lege ferenda, sugerăm și noi modificarea textului art. 24, alin. 3 din Legea contractelor economice.

Titus PUNGA
jurisconsult — Buzău

Cu privire la termenul în care trebuie efectuată executarea silită pe baza titlurilor executorii emise în temeiul Legii nr. 18/1968

Doi decizii civile, pronunțate de două tribunale județene, ne dau prilejul să abordăm această problematică.

1. Astfel, prin sentința civilă nr. 6153 din 27 decembrie 1977, judecătoria Sibiu a respins contestația la executare făcută de S.C. și S.M. împotriva deciziei civile nr. 81/1974 a Tribunalului județean Sibiu prin care aceștia fuseseră obligați la plata sumei de 59563 lei, în favoarea Statului Român, în temeiul Legii nr. 18/1968.

Împotriva acestei sentințe contestatorii au declarat recurs, arătînd că în mod greșit le-a fost respinsă contestația întrucît termenul de prescripție a executării silită de 3 ani era împlinit la data la care primul act de executare a avut loc.

Recursul a fost respins prin Decizia civilă nr. 327 din 12 aprilie 1978 a Tribunalului județean — Sibiu (1) motivîndu-se că: „suma la plata căreia au fost obligați contestatorii prin decizia civilă nr. 81/1974, avînd caracterul unui impozit, se constată, că dreptul de a cere executarea silită se prescrie în termen de 5 ani”, termen care, la data la care s-a cerut punerea în executare a deciziei civile sus-menționate, nu era împlinit.

2. În același spirit, însă cu o altă motivare, este și Decizia civilă nr. 962 din 19 octombrie 1982 a Tribunalului județean — Arad (2) prin aceasta reținîndu-se că: „potrivit clasificăției veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat, aprobate prin Ordinul Ministerului de Finanțe nr. 513 din 9 decembrie 1977, debitele stabilite în baza Legii nr. 18/1968 sînt evidențiate la capitolul 40 „Impozite și

taxe de la populație", subcapitolul 30. „Alte impozite și taxe de la populație” fiind considerat impozit, situație față de care „...debitele stabilite în baza Legii nr. 18/1968 sînt considerate impozite”.

3. Din cele de mai sus, se desprind două soluții în legătură cu termenul în care se poate cere executarea silită în cadrul de aplicare a Legii nr. 18/1968: a) că acest termen este de 3 ani, așa cum s-a pronunțat judecătoria Sibiu în mod implicit prin sentința civilă nr. 6153 din 27 decembrie 1977 și b) că termenul în care se poate cere executarea silită a debitelor stabilite potrivit Legii nr. 18/1968 este de 5 ani, astfel cum se motivează, cu argumente diferite, în deciziile aduse de tribunalele județene Sibiu și Arad.

Constatîndu-se două puncte de vedere diametral opuse cu privire la termenul de prescripție a executării silită în aplicarea Legii nr. 18/1968 se pune întrebarea care dintre acestea este în conformitate cu prevederile legale în vigoare și căreia, deci, urmează a i se recunoaște eficiența juridică necesară.

Este adevărat că potrivit art. 45 din Decretul nr. 221/1960 (3). „dreptul de a cere executarea silită a impozitelor și taxelor se prescrie prin împlinirea unui termen de 5 ani”.

Pe de altă parte, în conformitate cu art. 21 al. 3 din Legea nr. 18/1968 „executarea debitelor create în condițiile prezentei legi se face de către organele financiare în conformitate cu dispozițiile legale referitoare la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor, taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste”.

La o primă analiză, s-ar părea că trimiterea, din cuprinsul art. 21 al. 3 din Legii nr. 18/1968, la prevederile legale referitoare la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor, a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste, vizează și termenul de 5 ani în care se poate cere executarea silită a impozitelor și taxelor, prevăzut de art. 45 din Decretul nr. 221/1960.

Concluzia — considerăm, ar fi greșită, deoarece această trimitere are în vedere numai condițiile de formă și de fond ale executării silită, iar nu și termenul în care se poate cere executarea silită.

Sub acest aspect, este de observat că potrivit art. 6 din Decretul nr. 167/1958, privitor la prescripția extinctivă „dreptul de a cere executarea silită, în temeiul oricărui titlu executoriu, se prescrie prin împlinirea unui termen de 3 ani” (cu excepția organizațiilor socialiste, în raporturile dintre care, acest termen este de un an).

Prevederile art. 6 din Decretul nr. 167/1958, care constituie dreptul comun cu privire la termenul în care se poate porni executarea silită în temeiul oricărui titlu executoriu, nu sînt însă aplicabile în materia executării silită a plății impozitelor și taxelor neachitate în termen, în legătură cu care operează prevederile speciale, derogatorii, ale art. 45 din Decretul nr. 221/1960, care instituie un termen mai mare, de 5 ani, în care se poate porni executarea silită.

Așa fiind, rezolvarea problemei în discuție nu poate avea loc decît numai după stabilirea caracterului debitelor stabilite în temeiul Legii nr. 18/1968: dacă acestea echivalează ori sînt identice cu impozitele și taxele sau, — dimpotrivă, — ele reerezintă corespondenții unor creanțe ce nu pot fi apreciate nici ca impozite și nici ca taxe neachitate în termen.

Potrivit art. 11 din Legea nr. 18/1968, în cazul în care se constată că proveniența unor bunuri anume determinate sau a unei cote-părți dintr-un bun nu este justificată, se va hotărî, după caz: 1) trecerea în proprietatea statului a bunurilor ori a cotei nejustificate; 2) plata unei sume de bani egale cu valoarea de procurare a bunurilor.

Interesantă, sub aspectul ce discutăm, cea de-a doua sancțiune, anume obligarea la plata unei sume de bani, prin hotărîre judecătorească rămasă definitivă întrucît prin obligarea la plata acestei sume statul dobîndește un simplu drept de creanță care nu poate fi asimilat nici cu un impozit și nici cu o taxă neachitată în termen.

Se mai constată că, în tot cuprinsul Legii nr. 18/1968 legiuitorul nu a folosit noțiunile de impozit sau taxă, ci pe acelea de sumă de bani sau debit (art. 11 al. 1; art. 21 al. 3 și 5).

În aceste condiții, deși procedura de încasare, în caz de neplată imediată din proprie inițiativă, a debitelor stabilite de instanțele judecătorești în temeiul Legii nr. 18/1968, este cea reglementată prin Decretul nr. 221/1960, totuși, în ce privește termenul în care se poate cere executarea silită, nu operează prevederile art. 45 din Decretul nr. 221/1960, devenind incidente dispozițiile art. 6 din Decretul nr. 167/1958.

Nu este mai puțin adevărat însă că, inițial, pînă la modificarea adusă Legii nr. 18/1968 prin Decretul nr. 392/1973 (4) instanțele de judecată constatau numai sumele nejustificate de persoanele cercetate în privința cărora erau sesizate, după care trimiteau dosarul organelor financiare în vederea stabilirii impozitului de 80% prevăzut de art. 2 al. 1 din lege (5). Deci, sub imperiul acelei reglementări, se putea susține fără nici o rezervă soluția adusă de cele două instanțe județene. În prezent însă, aceste debite au caracterul unor simple drepturi de creanță, a căror executare silită se prescrie în termen de 3 ani de la data emiterii titlului executoriu.

Împotriva opiniei pe care o susținem nu s-ar putea argumenta nici cu aceea că potrivit Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 513/1977 debitele stabilite în baza Legii nr. 18/1968 sînt evidențiate la Capitolul 40, subcapitolul 30 „Alte impozite și taxe de la populație”. Această deoarece ordinul la care face referire Tribunalul județean Arad reglementează numai modul de contabilizare a acestor debite, iar nu natura juridică a acestora. Oricum, un astfel de ordin nu ar putea da o altă caracterizare acestor debite decît aceea care rezultă din Legea nr. 18/1968.

Sînt considerentele pentru care, contrar celor arătate prin cele două decizii civile, susținem că debitele stabilite în baza Legii nr. 18/1968 nu au caracterul de impozit sau taxă neachitată în termen, iar termenul în care se prescrie dreptul de a cere executarea silită a acestor debite este de trei ani în conformitate cu prevederile art. 6 din Decretul nr. 167/1958.

De lege ferenda, apreciem însă că se impune ca și acest termen să fie majorat la 5 ani atît pentru uniformitate de reglementare în ce privește termenul în care se poate cere executarea silită a debitelor ce se urmăresc prin organele financiare, cît și pentru a înlătura anumite situații în care, din lipsa unui termen de executare îndebulător la dispoziția organelor financiare, persoanele obligate potrivit Legii nr. 18/1968 la plata unor sume de bani să se poată sustrage de la executare. (6).

Gheorghe S. BRĂNDUȘEA

jurisconsult principal — Administrația Financiară a județului Sibiu

1. Pronunțată în dos. civ. nr. 345/1978, nepublicată.
2. Pronunțată în dos. civ. nr. 1342/1982, nepublicată.
3. Republicat în B. Of. partea I, nr. 114 din 15 decembrie 1969.
4. Publicat în B. Of. partea I, nr. 106 din 17 iulie 1973.
5. Pînă la modificările aduse în anul 1973.
6. Precizarea termenului de prescripție a executării silită a unor astfel de debite apare necesară și pentru a se înlătura confuzia ce se poate crea în legătură cu durata de 3 sau 5 ani a termenului în discuție.

Valorificarea dreptului la penalități

Penalitățile prevăzute de Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, sînt menite nu numai să despăgubească unitatea socialistă creditoare a obligației contractuale neexecutate, dar, în același timp, să sancționeze unitățile socialiste care încalcă obligațiile rezultînd din contractele economice.

Dorim să insistăm, pentru început, asupra îndatoririi acestor unități de a-și valorifica dreptul la penalități.

După părerea noastră, această îndatorire este o consecință a regulii potrivit căreia unitățile socialiste nu pot renunța, în mod valabil, la drepturile lor patrimoniale. Or, dreptul la penalități corespunzător modului defectuos în care a fost executat un contract economic face parte, neîndoielnic, din sfera drepturilor patrimoniale aparținînd unității socialiste care este creditorul obligației contractuale neexecutate. Ca atare, nevalorificarea dreptului la penalități are semnificația renunțării nejustificate la un element activ al unității respective.

Privită din altă prismă, nevalorificarea dreptului la penalități este echivalentă cu nefolosirea unei importante pirghii a legislației noastre economice, menită să contribuie la respectarea disciplinei contractuale. Într-adevăr, renunțarea la penalitățile datorate, în loc să sancționeze unitatea socialistă care nu a respectat obligațiile asumate printr-un contract economic, o va încuraja să persiste într-o asemenea practică dăunătoare nu numai unității socialiste creditoare a obligației neexecutate, dar și intereselor economiei naționale.

Deosebit de aceasta, dat fiind și rolul reparator propriu penalităților în contractele economice, unitatea socialistă care procedează astfel se expune și riscului de a nu putea obține reparația prejudiciului ce i s-a cauzat prin nerespectarea obligațiilor contractuale. Într-adevăr, în conformitate cu dispozițiile art. 42 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, „despăgubirile se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract...“.

Deci, dreptul la despăgubiri nu poate fi valorificat înaintea dreptului la penalități, iar despăgubirile pot fi pretinse numai în ipoteza în care penalitățile datorate nu sînt îndestulătoare, prin cuantumul lor, pentru a acoperi integral prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea obligațiilor contractuale. Dreptul la acțiune privind penalitățile este supus termenului special de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, pe cînd dreptul la despăgubiri se prescrie în 18 luni, conform art. 3 din același decret. Ca atare, dacă dreptul la penalități nu este exercitat în termenul menționat, iar acțiunea în despăgubiri se introduce după 6 luni — dar în cadrul celor 18 luni — nu se vor putea obține despăgubirile integrale și anume, nu se vor acorda penalitățile pentru care termenul de prescripție se împlinise. Acesta este mecanismul prin care nevalorificarea în termen a dreptului la penalități poate să ducă la nerepararea integrală a prejudiciului încercat ca urmare neexecutării unor obligații contractuale.

Stăruind asupra necesității ca unitățile socialiste creditoare să-și valorifice dreptul la penalități, nu înțelegem să facem abstracție de situațiile în care, deși obligațiile nu au fost îndeplinite astfel cum au fost stipulate prin contractele economice, unitatea debitoare a obligațiilor neîndeplinite nu datorează penalități. Desigur că, în astfel de cazuri, nu se introduc acțiuni pentru penalități.

Pentru a ajunge la o asemenea concluzie, unitatea socialistă creditoare trebuie să facă o analiză completă și aprofundată care să vizeze atât valabilitatea contractului, cit și cauzele care au determinat neexecutarea obligațiilor

în legătură cu care se pune problema solicitării penalităților.

În ceea ce privește valabilitatea contractului, trebuie să se cerceteze dacă nu există cauze de nulitate, cum este lipsa repartitiei (în cazul produselor pentru care se elaborează bilanșe și se emit repartiții) sau lipsa aprobării investiției (în situația utilajelor și instalațiilor destinate realizării unor obiective de investiții), deoarece în temeiul unui contract economic nul nu se pot pretinde penalități.

De asemenea, este necesar să se examineze dacă contractul nu a suferit modificări ca urmare unor convenții legale intervenite între părți sau prin efectul modificărilor de sarcini de plan emise de către organele competente. Asemenea modificări pot avea drept consecință diminuarea sau anularea totală a dreptului la penalități.

În legătură cu cauzele care au determinat neîndeplinirea obligațiilor contractuale, unitatea socialistă creditoare poate lua în considerare numai împrejurările dovedite cu acte legale sau altele care țin de propria ei activitate. Prin urmare, nu pot fi reținute acele justificări invocate de către unitățile socialiste debitoare care rămîn la nivelul afirmațiilor și în legătură cu care unitățile socialiste îndreptățite la penalități nu dețin elemente obiective de apreciere.

Cel mai frecvent se invocă, în justificarea neîndeplinirii obligațiilor asumate prin contractele economice, cazul de forță majoră.

În această privință, posibilitățile de apreciere ale unităților socialiste creditoare sînt substanțial îngrădite prin dispozițiile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969. Astfel, pentru produsele în legătură cu care se elaborează bilanșe, cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă după caz, de către Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. Așadar, pentru această categorie de produse, singura dovadă pe care o poate lua în considerare unitatea socialistă creditoare este confirmarea emisă de organele centrale amintite. Ea nu poate deci, renunța la penalități, pe motivul existenței unui caz de forță majoră, fără să i se prezinte o asemenea confirmare.

Această condiție nu se aplică în situația în care produsele pentru care se solicită penalități nu fac parte din categoria celor de mai sus. Prin urmare, pentru produsele care nu fac obiectul bilanșelor, unitatea socialistă creditoare poate accepta existența cazului de forță majoră și pe baza altor probe. Este vorba, desigur, de acte opozabile și concludente cu care se dovedește existența cazului de forță majoră care a împiedicat executarea obligațiilor contractuale în legătură cu care s-a pus problema solicitării penalităților. Fiind făcută o dovadă completă și convingătoare în acest sens, unitatea socialistă creditoare este îndreptățită să renunțe la valorificarea dreptului la penalități. Nu este vorba — de această dată — despre o renunțare inadmisibilă, deoarece, prin ipoteză, unitatea socialistă debitoare este apărută de plata penalităților în temeiul art. 46 din legea citată. În aceste condiții, introducerea acțiunii la arbitraj nu se justifică, o asemenea măsură putînd să ducă la consecința stabilirii cheltuielilor de arbitraj în sarcina unității reclamante.

Forța majoră nu constituie însă singura împrejurare ce exonerează unitatea debitoare de penalitățile aferente nerespectării obligațiilor contractuale.

La asemenea consecințe se poate ajunge și în situația în care neîndeplinirea obligațiilor pentru care se pretind penalități este consecința neîndeplinirii altor obligații care revin chiar unității creditoare. De exemplu, această unitate pretinde penalități pentru nelivrarea în termen a unor utilaje, deși acele utilaje nu au putut fi executate de către unitatea furnizoare în lipsa documentației tehnice care era în sarcina unității socialiste creditoare-beneficiare și pe care aceasta nu a predat-o unității furnizoare la termenul prevăzut în contract. În măsura în care se face dovada legăturii cauzale dintre neîndeplinirea celor două obligații, unitatea creditoare la care ne-am referit nu va mai pretinde penalitățile, fiind demonstrat

că neîndeplinirea obligației sancționate prin plata de penalități este urmarea directă a neîndeplinirii propriilor sale obligații.

La consecințe similare se ajunge în situația în care unitatea socialistă debitoare a obligației sancționate prin plata de penalități demonstrează că fiind modificată repartiția care a stat la baza contractului, acesta din urmă a suferit, la rindul său, asemenea modificări încât obligațiile în legătură cu care s-au solicitat penalitățile au fost desființate. Este vorba, desigur, de modificări legal dispuse care au afectat contractul tocmai în partea pentru care s-a pus problema solicitării penalităților.

I. IVAN

Ambalaje

Circulația ambalajelor

AMBALAJELE sînt mijloace materiale care au funcția de a proteja un anumit produs (păstrînd integritatea și calitatea) de a înesni transportul și manevrarea, de a-l prezenta și conserva pînă la folosire. Privite prin prisma contractelor economice, acestea se impart în ambalaje al căror cost este inclus în prețul mărfii, avînd o singură utilizare, și ambalaje refolosibile, cu o rulare proprie, distinctă de prețul mărfii. Ambalajele refolosibile circulă între furnizori și beneficiari prin sistemul restituirii, potrivit următoarelor reguli de bază: a) pentru mărfurile ambalate care se livrează între unități producătoare, ambalajele se restituie de către beneficiar direct furnizorului; b) mărfurile destinate fondului pieței, ambalate de producător, circulă, de regulă, direct de la producător la magazinul de desfacere cu amănuntul, restituirea ambalajelor făcîndu-se către unitatea producătoare cu mijloacele de transport folosite pentru aducerea mărfurilor; c) containerele, butoaiele, lăzile și alte asemenea ambalaje, care au servit la ambalarea mărfurilor ce circulă direct de la producător la magazinele de desfacere sau la depozitele din centrele de consum, se sortează, se impart pe loturi și se restituie producătorului de către deponit și respectiv deponitul de către beneficiar, cu mijloacele de transport cu care a fost adusă marfa. Ambalajele se recuperează și se repun în circuitul economic prin restituire de regulă, în baza contractelor economice de livrare a mărfurilor la care se folosesc. Circulația ambalajelor în procesul aprovizionării tehnico-materiale. Ambalajele se restituie cu respectarea cotelor fizice, a termenelor și a condițiilor de calitate prevăzute în normative. Plata ambalajelor primite cu marfă nu înlătură obligația beneficiarului de a le restitui în natură. Cotele fizice de restituire stabilite prin normativ sînt minime, beneficiarul putînd restitui și restul de ambalaje peste cota fizică stabilită, furnizorul fiind obligat a le primi dacă îndeplinesc condițiile de calitate. Ambalajele de natura fondurilor fixe se restituie în totalitate (100%). Termenele de restituire stabilite prin normativ sînt maxime, părțile pot stabili prin contracte termene mai scurte. Termenele de restituire curg începînd cu data de 16 a lunii, pentru ambalajele primite cu marfă în prima jumătate a lunii, și cu începere de la 1 a lunii următoare, pentru ambalajele primite după 16 a lunii precedente. Termenele de restituire de 20 de zile sau mai scurte curg începînd cu data primirii lor cu marfă. Dacă data expedierii către furnizor este înainte de expirarea termenului legal, restituirea se consideră în termen. Ambalajele urmează de regulă la restituire drumul mărfii. La livrarea cu marfă, ambalajele de transport se facturează la prețurile legale în vigoare pentru întreaga cantitate de ambalaje. Cînd prețul mărfii livrate este stabilit,

„exclusiv ambalajul“, acesta se facturează separat de valoarea mărfii. Dacă prețul mărfii este stabilit „inclusiv ambalajul“, acesta se înscrie în factură „pro forma“ precizîndu-se cantitatea și prețul. La restituire, facturarea se face pentru cantitatea de ambalaje efectiv restituite. Recepția și constatarea cantității și calității ambalajelor se face de către ambele părți contractante potrivit Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Beneficiarul care nu restituie ambalajele ori le restituie cu întîrziere sau în cantități inferioare cotei legale datorează furnizorului de marfă penalitățile stabilite prin art. 47 din Legea nr. 71/1969. Plata ambalajelor sau a penalităților nu absolvă beneficiarul de obligația de restituire a ambalajelor în natură. Dreptul la acțiune pentru plata penalităților de întîrziere la restituirea ambalajelor se prescrie în 6 luni (art. 4 lit. b Decret nr. 167/1958) calculate de la data cînd acestea trebuiau restituite. **Circulația ambalajelor în cazul livrării de mărfuri de către producător direct la unitățile comerciale.** Ambalajele provenite de la mărfurile care se livrează integral de la fabrici în rețeaua de desfacere: piine, lapte, produse lactate proaspete, carne (exclusiv pasăre), preparate de carne, unt, produse de patiserie, băuturi răcoritoare, bere, se recuperează de către beneficiar și se ridică de către furnizorul de marfă. Ambalajele circulă cu respectarea cotelor fizice și a termenelor stabilite prin normative. Cotele fizice normate sînt minime, părțile pot conveni cote mai mari. Beneficiarii pot pune la dispoziția furnizorului, acesta fiind obligat să ridice ambalajele și peste cota fizică stabilită, pînă la restituirea lor integrală. Termenele fixate sînt maxime, părțile putînd conveni termene mai scurte. Ele încep să curgă de la data primirii ambalajelor cu marfă. Furnizorul este obligat să ridice ambalajele, cu mijloacele de transport cu care aprovizionează unitățile comerciale, asigurînd circulația lor în sistem plin-plin. Ambalajele se facturează atît la livrarea cu mărfuri cît și la restituire potrivit celor arătate mai sus, cu excepția sticlelor și borcanelor provenite de la mărfuri la care prețul este fixat „inclusiv ambalajul“, care la preluare se facturează la prețurile sau garanțiile legale. Recepția și constatarea cantității și calității se fac potrivit Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Beneficiarul care nu pune la dispoziția furnizorului ambalajele ori le pune în cantități inferioare cotelor fizice, ori interzic restituirea, datorează penalitățile stabilite de art. 47 din Legea nr. 71/1969. În cazul cînd furnizorul nu ridică, cu mijlocul de transport cu care face aprovizionarea, ambalajele puse la dispoziția sa, unitatea comercială le poate restitui furnizorului în sistem plin-plin, iar acesta este obligat să le primească, suportînd cheltuielile de transport. **Circulația ambalajelor în cazul livrării de mărfuri prin intermediul întreprinderilor cu ridicata.** Acest sistem de circulație a ambalajelor reprezintă o variantă care cuprinde normele arătate mai sus, adaptate în mod corespunzător, ținîndu-se seama de rolul de intermediar al unităților comerțului cu ridicata și de dubla lor calitate (beneficiare față de producător și furnizor față de unitățile de desfacere). Recuperarea ambalajelor mărfurilor importate. Toate unitățile socialiste care primesc mărfuri din import au obligația să ia măsuri pentru a introduce în circuitul economic intern ambalajele și paletele respective. Unitățile specializate sau cele cu activitate de comerț exterior, la livrarea mărfurilor către beneficiarii efectivi, facturează separat ambalajele și paletele (inclusiv sticle și borcane) în toate cazurile cînd prețurile de livrare sau cele cu amănuntul sînt stabilite cu condiția „exclusiv ambalajul“. Beneficiarii de import sînt obligați să valorifice ambalajele și paletele fie ca atare, fie către alte unități economice ori către I.C.V.L. sau I.C.R.A. din județul în care se află beneficiarul din import, fie către întreprinderile județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

dr. C. JORNESCU

Atribuțiile consiliilor populare in administrarea, gospodărirea și paza pădurilor comunale

În conformitate cu prevederile Legii nr. 57/1968, consiliilor populare le revin următoarele sarcini și atribuții în acest domeniu: a) răspund în condițiile legii, pentru buna gospodărire a pădurilor aflate în administrare locală, pentru executarea lucrărilor prevăzute în amenajamentele silvice — lucrări de pepiniere proprii, împăduriri, refacere și protecție, îngrijirea arboretelor —, pentru paza pădurilor, exploatarea și valorificarea masei lemnoase (art. 28); b) hotărăsc în problema privind dezvoltarea silviculturnii, gospodărirea pădurilor și pășunilor comunale (art. 41 lit. c);

De asemenea, potrivit art. 19 din Legea nr. 4/1972, biroul executiv al consiliului popular comunal care are în administrare directă păduri, are următoarele atribuții și răspunderi pentru buna organizare a acestora: a) ține la zi evidența pădurilor și terenurilor ce constituie fond forestier din administrarea directă a comunelor, potrivit recomandărilor date de ocolul silvic; b) încheie cu Institutul de specialitate din subordinea Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții contracte pentru întocmirea proiectelor de amenajamente silvice, se îngrijește de plata lor din fondul silvic comunal; ia măsuri pentru înaintarea proiectelor de amenajare la comitetul executiv al consiliului popular județean, spre a fi supuse spre aprobare Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții; c) întocmește, cu asistența tehnică a ocolului silvic, pe baza amenajamentelor silvice aprobate, proiectele planurilor anuale ale lucrărilor de pepiniere proprii, împăduriri, refacere și protecție a pădurilor și ale celor de îngrijire a arboretelor și, după obținerea avizului comitetului executiv al consiliului popular județean, le supune spre aprobare consiliului popular comunal; d) elaborează planul anual de venituri și cheltuieli pentru pădurile aflate în administrarea directă a comunei și-l înaintează spre avizare comitetului executiv al consiliului popular județean; e) stabilește, anual, cu inspectoratul silvic, nevoile de asistență tehnică de specialitate pentru executarea lucrărilor de pepiniere proprii, împăduriri, refacere și protecție a pădurilor și de îngrijire a arboretelor; încheie contracte pentru executarea lucrărilor de punere în valoare a masei lemnoase de exploatat stabilită de inspectoratul silvic; ia măsuri pentru recepția lucrărilor executate și se îngrijește de plata lor din fondul silvic comunal; antrenează tineretul și tărâmiștea la executarea prin muncă patriotică a lucrărilor de împăduriri și refacere a pădurilor; f) colaborează cu organele silvice la amplasarea parchetelor anuale și preia de la ocolul silvic actele de punere în valoare aprobate cuprinzând estimarea cantitativă, calitativă și valorică a masei lemnoase stabilite de inspectoratul silvic a se exploata anual; g) ia măsuri ca exploatarea arborilor marcați de organele silvice să se facă organizat, cu respectarea strictă a dispozițiilor legale privind termenele, modalitățile și epocile de tăiere, scoatere și transport ale materialului lemnos din păduri și ca sortarea materialului lemnos rezultat să se facă corespunzător pentru a se realiza cantitățile și calitățile prevăzute în actele de punere în valoare; h) ia măsuri pentru livrarea către cooperativele agricole de producție a cantităților prevăzute în planul de stat; determină anual nevoile obștești ale comunei de material lemnos în cadrul prevederilor actelor normative ce reglementează raționalizarea consumului de material lemnos și în limita cotei prevăzute de lege; aprobă cantitatea ce se atribuie, contra plată, în acest scop; i) aprobă — pe familii — cantitățile de material

lemnos ce se vînd locuitorilor din comună pentru nevoile lor gospodărești, precum și lista nominală a persoanelor cu greutăți materiale deosebite ce fac parte din categoriile: bătrîni, orfani, văduve, invalizi și cantitățile de material lemnos ce li se acordă gratuit acestora pentru nevoile lor gospodărești, în limita cotelor prevăzute de lege, pe baza propunerilor făcute de comitetul de gospodărire a pădurilor comunale; j) organizează recoltarea și valorificarea, conform reglementărilor în vigoare, produselor accesorii ale pădurii (coajă, colțană, gale, fin, liber de tei, fructe și alte asemenea); k) stabilește necesarul de pădurari comunali și tehnicieni silvici în cadrul normativului stabilit de C.P.C.P. împreună cu Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, asigură selecționarea de personal ce urmează a fi școlarizat pentru funcția de pădurar, angajează personalul respectiv în aceste posturi; l) ia măsuri ca paza pădurilor să se facă potrivit prevederilor actelor normative, precum și potrivit instrucțiunilor date de unitățile silvice de stat și de organele de miliție; m) urmărește ca gestionarea materialelor lemnoase și a produselor accesorii ale pădurii să se facă potrivit dispozițiilor legale privind gestionarea bunurilor materiale ale unităților socialiste de stat; ia măsuri pentru repararea pagubelor ce s-au adus pădurilor aflate în administrarea directă a comunei; n) analizează periodic modul cum se gospodăresc pădurile pe care le are în administrare directă și stabilește măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate; o) convoacă în fiecare an, în prima jumătate a lunii ianuarie, adunarea delegaților pe comună, pentru a dezbate și a lua hotărâri privind darea de seamă a comitetului de gospodărire a pădurilor comunale asupra activității desfășurate în cursul anului expirat și măsurile propuse a se lua în anul în curs; p) întocmește și înaintează, anual, comitetului executiv al consiliului popular județean, darea de seamă asupra modului de gospodărire a pădurilor comunale în cursul anului expirat.

Potrivit art. 4 din Legea nr. 4/1972 comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare care au în administrare directă păduri răspund pentru buna lor gospodărire. În acest scop, organele locale vor asigura executarea tuturor lucrărilor prevăzute în amenajamentele silvice, precum și paza pădurilor, vor lua măsuri pentru exploatarea masei lemnoase, valorificarea acesteia și folosirea sumelor ce constituie fondul silvic comunal pentru acoperirea cheltuielilor de gospodărire și pază a acestor păduri.

Gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor se face potrivit prevederilor din amenajamentele silvice, noțiune definită ca fiind instrumentul tehnic de organizare cu continuitate a recoltării produselor pădurii, în vederea satisfacerii pentru moment și în viitor a nevoilor generale cu privire la asemenea produse. Amenajamentele silvice se întocmesc de Institutul de studii și protecții forestiere pe o perioadă de 10 ani, pentru toate pădurile și terenurile care fac parte din fondul forestier, indiferent de organizațiile socialiste care le au în administrare sau folosință (art. B.C. silvic).

Lucrările de pepiniere proprii, împăduriri, refacere și protecție a pădurilor comunale, precum și cele de îngrijire a arboretelor, prevăzute în amenajamentele silvice ale acestor păduri, se vor efectua pe bază de planuri anuale elaborate de birourile executive ale consiliilor populare comunale și aprobate de consiliile populare comunale. Executarea acestor lucrări se face cu asistența tehnică de inspectoratul silvic, nevoile de asistență tehnică și specialitate acordată de unitățile inspectoratului silvic.

În cazurile în care cantitățile de semințe și material săditor nu pot fi acoperite din pădurile și pepinierele proprii, acestea vor fi asigurate de unitățile inspectoratului silvic pe bază de comenzi sau contracte încheiate de birourile executive ale consiliilor populare cu unitățile silvice.

Printre mijloacele de acordare a fondului forestier o importanță deosebită o are și paza pădurilor. Potrivit art.

8 din Legea nr. 4/1972, paza pădurilor comunale se asigură de birourile executive ale consiliilor populare prin pădurarii comunali. Încadrarea pădurarilor comunali se face cu avizul ocolului silvic și al organelor locale de miliție. Personalul silvic încadrat de birourile executive ale consiliilor populare comunale are îndatoririle prevăzute în regulamentul de pază și protecție a pădurilor, emis de Ministerul Silviculturii, în temeiul Odului silvic.

Pentru determinarea naturii juridice a obligației de pază a fondului forestier, trebuie să ținem seama de natura raportului juridic la care participă subiecții îndatorați a o executa. Astfel, persoanele care îndeplinesc asemenea sarcini, fac parte din categoria personalului muncitor din silvicultură, iar obligațiile privind paza pădurilor, în raport cu sarcinile de serviciu, fac parte din complexul de obligații izvorite din conținutul contractului individual de muncă.

Vasile ILIE

Curatela minorului

1. Curatela minorului, alături de ocrotirea părintească și tutela, este un mijloc legal de ocrotire a acestuia. Caracteristic curatelei este faptul că uneori se grefează pe ocrotirea părintească sau pe tutela, precum și faptul că are un caracter vremelnic. Într-adevăr, în unele cazuri, minorul, deși ocrotit de părinți (sau tutore), are nevoie de un supliment de ocrotire care se realizează prin intermediul curatelei. Altcori, are regimul unei tutele provizorii fiind o perioadă anume determinată. Tocmai datorită acestei caracteristici curatela a primit calificarea juridică de tutela ad-hoc (A se vedea, Gheorghe Belevu, Drept civil, Persoanele, Universitatea din București, 1982, p. 158). Consecința cea mai importantă care rezultă din această calificare este aceea că ea este supusă prin asemănare, regulilor de la tutela minorului. Drept urmare, conținutul ocrotirii prin curatelă poate privi cele două laturi ale ocrotirii și anume; latura personală (persoana minorului) și latura patrimonială (cu cele două aspecte: administrarea bunurilor și reprezentarea minorului sub 14 ani, respectiv încuviințarea actelor minorului între 14-18 ani). Totodată și procedura instituirii ei este aceeași ca cea care se aplică la instituirea tutelei. În acest sens, art. 154 al. 1 din Codul familiei prevede: „Curatela se poate institui la cererea celui care urmează a fi reprezentat, a soțului său, a rudelor, a celor arătate în art. 115, precum și a tutorelui, în cazul prevăzut în art. 152 lit. c. Autoritatea tutelărilor poate institui curatela și din oficiu”. Prevederile acestui articol, care se referă la curatela în general, necesită o corectură și o subliniere în cazul curatelei minorului, în sensul că nu este cazul instituirii acesteia la cererea soțului și că printre rudele care pot cere instituirea se numără și părinții minorului.

Inițierea curatelei se face prin decizia autorității tutelare, exercitată în temeiul art. 53 pct. 2 lit. f din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare și art. 158 din Codul familiei de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, orașenești și comunale. Atribuțiile curatorului sunt fixate prin aceeași decizie care trebuie să arate ce acte va îndeplini acesta, sau să menționeze că este o curatelă generală, fiind curatorul va îndeplini aceleași atribuții ca și în cazul tutelei.

2. Curatela minorului se institue numai în cazurile determinate de lege și anume, în cele prevăzute de art. 132, 139, 146 și 152 lit. „c” din Codul familiei.

a) Potrivit art. 132 din Codul familiei „Ori de câte ori se ivesc între tutore și minor interese contrare, care nu sînt dintre cele care trebuie să ducă la înălturarea tuto-

reii, autoritatea tutelărilor va numi cu curator”. Conform art. 105 aliniat final din același cod regulile privitoare la gestiunea patrimoniului minorului de către părinți sînt cele arătate în titlul III, Secțiunea a II-a, în special art. 124—141 din materia tutelei, care se aplică prin asemănare. Prin urmare, prevederea art. 132 se aplică și în cazul în care contrarietatea de interese există între minor și părinții săi.

Practica a stabilit că noțiunea de interese contrare cuprinde nu numai pe acelea care au și dat naștere unui conflict, ci și acele interese concurente care sînt susceptibile de a intra în conflict (Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 6 din 23 aprilie 1959, în C.D. ale Plenului T.S. în materie civilă pe anii 1952—1965, Ed. Științifică, Buc. 1965, p. 319—321; Trib. Suprem, S. civ. dec. nr. 2502 din 6 noem. 1973, în R.R.D. nr. 8/1974, p. 66).

Cazul tipic în care se manifestă contrarietatea de interese între minor și părinții săi (sau tutore) se referă la ieșirea din indiviziune. În consecință, atunci cînd la moștenirea părintelui vine copilul minor cu părintele supraviețuitor, aceștia au, fiecare, un interes propriu la moștenire, care poate veni, în conflict cu interesul celuilalt. Numirea curatorului este necesară nu numai cînd este în discuție succesiunea unuia dintre părinți, ci în orice succesiune în care minorul vine în concurs cu părintele sau părinții săi. Aceeași soluție se impune în orice litigiu de ieșire din indiviziune, nu numai în caz de moștenire, atunci cînd printre coindiviziori, alături de copilul minor figurează părinții (tutorele) acestuia (Trib. Suprem, dec. nr. 6/1959). Interese contrare se pot ivi și în alte situații, de exemplu, în cazul unui proces avînd ca obiect rezilierea unui contract de vânzare cu clauză de întreținere, în care codebitorii sînt părintele și copilul minor al acestuia (Trib. jud. Timiș, dec. civ. nr. 1464 din 14 sep. 1974, R.R.D. nr. 9/1975 p. 72—73). Dacă sînt mai mulți copii minori, (indiferent, dacă sînt rude — frați — etc. — sau nu) care au între ei interese contrare, pentru fiecare se va numi un curator. Numirea curatorului, care va reprezenta pe minorul sub 14 ani sau îl va asista dacă a depășit această vîrstă, pînă la 18 ani, este singurul mijloc de a susține direct interesele minorului în situații ca cele de mai sus.

Specific acestui timp de curatelă este faptul că se referă numai la reprezentarea, după caz asistarea minorului de către curator (de regulă, în fața Notariatului de stat sau a organelor judecătorești), iar după rezolvarea cauzei (dezbaterea succesiunii, soluționarea litigiului, etc.) funcțiile sale încetează.

c) Potrivit art. 139 din Codul familiei „Pînă la intrarea în funcțiune a noului tutore autoritatea tutelărilor va numi un curator”.

Acest caz de instituire a curatelei se deosebește fundamental de cel prezentat mai sus. Aici nu mai este vorba de reprezentarea sau asistarea minorului la săvîrșirea unui anumit act, ci este vorba de o veritabilă tutela, dar cu caracter vremelnic. În această situație minorul este total lipsit de ocrotirea părintească sau de ocrotirea prin tutela. Deși minorul a fost pus sub tutela, între timp a avut loc încetarea funcției tutorelui prin modulile prevăzute de lege (moartea tutorelui; îndepărtarea de la tutela. În condițiile art. 117 al. 2 și art. 138 al. 2 din Codul familiei; în locul tutorelui minorului este numit „tutorele interzisului”, în condițiile art. 150 al. 3 din Codul familiei; tutorele este înlocuit la cererea sa în condițiile art. 118 al. 2 din Codul familiei). Pe perioada pînă la numirea unui nou tutore sau pînă la intrarea în funcțiune a acestuia, ocrotirea minorului presupune cu necesitate numirea unei curatur care să exercite drepturile și îndatoririle cu privire la persoanele și bunurile minorului. Un atare curator va îndeplini, în mod provizoriu, aceleași atribuții ca și tutorele avînd obligația de a îngriji de persoana minorului și

de a administra bunurile acestuia, ambiu urmărind același scop: ocrotirea minorului lipsit de ocrotirea părintească.

d). Potrivit art. 148 din Codul familiei „In caz de nevoie și pînă la rezolvarea cererii de punere sub interdicție, autoritatea tutelară va putea numi un curator pentru îngrijirea persoanei și reprezentarea celui a cărui interdicție a fost cerută, precum și pentru administrarea bunurilor”. Conform art. 142 din Codul familiei „Pot fi puși sub interdicție și minorii”.

Acest caz de curatelă a minorului are mai mult importanță teoretică întrucît, în practică, posibilitatea existenței sale este mai redusă. Într-adevăr, în conformitate cu art. 150 din Codul familiei, „minorul care la epoca punerii sub interdicție (deci și pînă la rezolvarea cererii de punere sub interdicție — n.n.) se află sub ocrotirea părinților, va rămîne sub această ocrotire pînă la data cînd devine major, fără a i se numi un tutore (al. 1); în situația în care în aceeași epocă „minorul se află sub tutelă, autoritatea tutelară va hotărî dacă fostul tutore al minorului păstrează sarcina tutelei sau va numi un nou tutore” (al. 3).

De aceea, considerăm că, de regulă, în această ultimă ipoteză și atunci cînd autoritatea tutelară, avînd în vedere gravitatea măsurii interdicției, constată că tutorele existent este necorespunzător și-l înlocuiește, urmează să numească un curator care va exercita ocrotirea minorului „pînă la intrarea în funcțiune a noului tutore”, aplicîndu-se în mod corespunzător prevederile art. 139 din Codul familiei. În celelalte situații ocrotirea minorului (pînă la rezolvarea cererii de punere sub interdicție și după aceea) se realizează de părinți (sau tutore). Numai atunci cînd aceștia ar fi în imposibilitate (din motive de boală, etc.) de a ocroti și reprezenta minorul, pînă la rezolvarea cererii de punere sub interdicție, autoritatea tutelară, apărînd starea „de nevoie” va putea numi un curator.

e). Potrivit art. 152 lit. c. din Codul familiei autoritatea tutelară va putea institui curatela „dacă din cauza bolii sau alte motive, părintele sau tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele persoanei ce reprezintă sau ale cărei acte le încuviințează”.

Curatela reglementată în acest articol se aseamănă cu cea prevăzută de art. 132 și 105 din Codul familiei, în sensul că este necesară și se instituie pentru săvîrșirea unui anumit act al minorului pe care acesta nu l-ar putea face singur neavînd capacitate de exercițiu sau avînd capacitate restrînsă. Iar părinții (sau tutorele) nu-l pot reprezenta sau nu-l pot întregi capacitatea fiind în imposibilitate (din motive de boală, sînt plecați în străinătate, etc.). Actele care pot determina numirea curatorului sînt în primul rînd cele civile (de conservare, administrare) de procedură civilă (reprezentarea sau asistarea în instanță etc.), dar determinate. După încheierea sau îndeplinirea actului atribuțiile curatorului vor înceta.

3. Curatela minorului încetează după îndeplinirea de către curator a atribuțiilor cu care a fost investit, adică de exemplu, după ce a reprezentat sau asistat minorul la săvîrșirea actului juridic, după ce a trecut perioada pentru care a fost instituită, etc. În acest sens art. 157 din Codul familiei prevede: „Dacă au încetat cauzele care au provocat instituirea curatelei, aceasta va putea fi ridicată de autoritatea tutelară la cererea curatorului, celui reprezentat, a oricărui dintre cei prevăzuți în art. 115 și din oficiu”.

Alexandru TICLEA

secretar al Biroului executiv al
Consiliului popular al orașului Mîzil

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE CU PRIVIRE LA REGISTRUL AGRICOL

Reglementări: — Decretul nr. 692/1973, modificat prin Decretul nr. 191/1981 și republicat în B. Of. nr. 41/1982;

— Decretul nr. 94/1983.

1. **Contravenția:** Declararea de date nesincere, refuzul de declarare, precum și nedeclararea la termenele stabilite a datelor ce fac obiectul registrului agricol, dacă faptele nu sînt săvîrșite în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, sînt considerate infracțiuni. **Sancțiunea:** Amendă 100—1 000 lei. (Art. 23 alin. 1 din Decretul nr. 692/1973).

2. **Contravenția:** Declararea de date nesincere, refuzul de declarare, precum și nedeclararea la termenele stabilite, a datelor privind efectivele de animale ce fac obiectul înscrierii în registrul agricol, dacă faptele nu sînt săvîrșite în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, sînt considerate infracțiuni. **Sancțiunile:** a) Amendă 500—1 000 lei cînd fapta se referă la ovine și caprine; b) Amendă 1 000—1 500 lei cînd fapta se referă la porcine; c) Amendă 5 000—10 000 lei cînd fapta se referă la bovine și cabaline. (Art. 7, alin. 1 din Decretul nr. 94/1983).

3. **Contravenția:** Înstrăinarea bovinelor și cabalinelor fără aprobarea prevăzută la art. 2, dacă fapta nu este săvîrșită în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, este considerată infracțiune. **Sancțiunea:** Amendă 5 000—10 000 lei. (Art. 7, alin. 2 din Decretul nr. 94/1983).

Nota: La art. 2 din Decretul nr. 94/1983 se prevede că înstrăinarea bovinelor și cabalinelor între persoane fizice se poate face numai cu aprobarea dată de birourile sau comitetele executive ale consiliilor populare, pe baza biletelor de adevărire a proprietății și sănătății animalelor.

Reglementări specifice.

1. Declararea, de către unitățile agricole socialiste, alte persoane juridice și persoane fizice, pentru înscrierea în registrul agricol, a unui număr mai mic de bovine, cabaline, porcine, ovine, caprine și alte animale decît cel real deținut, atrage; potrivit legii, preluarea fără plată la fondul de stat a animalelor nedeclarate. (Art. 8 din Decretul nr. 94/1983).

2. Pagubele produse unităților agricole socialiste, prin plata amenzilor contravenționale aplicate acestora și prin preluarea fără plată la fondul de stat a animalelor nedeclarate pentru a fi înscrise în registrul agricol, se impută conducătorului unității și celorlalte persoane fizice vinovate. (Art. 9 din Decretul nr. 94/1983).

3. Contravențiile se constată și amenzile se aplică de către primar, de ofițerii și subofițerii de miliție, de personalul însărcinat cu completarea registrului agricol, precum și de personalul anume împuternicit de organele prevăzute la art. 6 alin. 2 — respectiv M.A.I.A., D.C.S., M.F. (Art. 23, alin. 2 din Decretul nr. 692/1973).

4. Contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 23, alin. 4 din Decretul nr. 692/1973).

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND INCADRAREA ABSOLVENȚILOR INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR REPARTIZAȚI ÎN PRODUCȚIE

Reglementare: Decretul nr. 54/1975.

1. **Contravenția:** Refuzul unității socialiste de a încadra un absolvent repartizat într-unul din posturile stabilite pe baza cererii acestei unități. (Art. 23, lit. a). **Sancțiunea:** Amendă 2.000—3.000 lei pentru fiecare caz în parte. (Art. 23).

2. **Contravenția:** Incadrarea în muncă de către unitatea socialistă a unui absolvent ce nu i-a fost repartizat, ori a unui absolvent ce nu a efectuat stagiul în unitatea socialistă unde a fost repartizat. (Art. 23 lit. b). **Sanctiunea:** aceeași ca la poz. 1.

Prevederi specifice

1. Contravenția se constată și amenda se aplică de către persoanele anume împuternicite de către organele și organizațiile centrale, ori de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București în subordinea cărora se află unitățile în care s-au săvârșit contravențiile. Persoanele anume împuternicite de Ministerul Muncii sau de Ministerul Educației și Învățământului pot încheia procese-verbale de constatare a contravențiilor și de aplicare a amenzilor în orice unitate socialistă. Sanctiunea se aplică celor vinovați de săvârșirea contravenției. Aplicarea sancțiunii contravenționale nu înlătură răspunderea disciplinară a celor vinovați. (Art. 23 alin. 2—5).

2. În cazul contravenției de la pct. b (poz. 2 — n.n.), contractul de muncă dintre unitatea socialistă și absolvent încetează de drept pe data răminerii definitive a procesului-verbal de constatare a contravenției. (Art. 23, alin. 6).

3. Decretul neprevăzând în mod expres altfel, contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968.

N. TRIFAN

Breviar alfabetic

CONTRACTE ECONOMICE SI COMERCIALE INTERNAȚIONALE

U

UTILIZAREA MĂRCII DE FABRICĂ LA MĂRFURILE DESTINATE EXPORTULUI. Mărcile de fabrică, potrivit L. nr. 28/1967, au rolul de a facilita individualizarea și identificarea cu ușurință a unui produs fabricat de una sau mai multe întreprinderi. Cu alte cuvinte, mărcile de fabrică prezintă utilitate atât pentru producători cît și pentru cumpărători, sub mai multe aspecte, acestea constituind, de fapt, funcțiile pe care ele le îndeplinesc și anume: indică originea produsului, adică întreprinderea care l-a fabricat; garantează calitatea, ajutîndu-l pe cumpărător să-și procure produsul preferat; facilitează comercializarea; practica a dovedit că între un produs marcat și unul anonim cumpărătorul va prefera pe cel marcat. Această tendință rezidă din funcțiile mai sus expuse: marca produsului îl ajută pe cumpărător să-și identifice originea, servindu-i totodată ca o garanție a calității; între două produse de calitate similară, unul marcat și unul anonim, cumpărătorul va prefera pe acela care poartă o marcă bine consolidată, chiar dacă are un preț mai ridicat; de aici necesitatea publicității produselor prin marca lor de fabrică; odată lansate, produsele pot fi plasate cu mai multă ușurință, marca de fabrică devenind o valoare patrimonială a titularului ei. Datorită funcției de comercializare, produsul cu o marcă de fabrică bine introdusă pe piață și de o reputație notorie reprezintă un puternic concurent pentru produsele furnizorilor mai noi, față de care consumatorul manifestă la început neîncredere. Ca urmare, revine ca obligație întreprinderilor producătoare, să facă o susținută propagandă comercială a propriilor mărci de fabrică și, dacă prin contract nu se prevede altfel, să aplice pe mărfuri, în funcție de natura lor,

marca sa de fabrică, firma, emblema, denumirea de origine, indicația de proveniență. În cazul în care contractul economic de comision permite, mărfurile vor putea purta și marca de comerț a întreprinderii de comerț exterior, sau numai această marcă. Subliniem faptul că, în funcție de piața externă pe care urmează a se desfășura produsele exportate, alături de marca de fabrică legală — fie a întreprinderii de comerț exterior, fie a întreprinderii producătoare — este indicat să se imprime una din prescripțiile: „Made in Rumania”, „Trade Mark”, „Warenzeichen”, „Marque déposée” sau semnul R, în interiorul unui cerc, ceea ce înseamnă că marca este înregistrată internațional. De asemenea, dacă mărfurile sînt fabricate sub licență străină, iar în contractul de licență se prevede obligația ca acestea să poarte mențiunea că sînt fabricate sub licența respectivă, alături de însemnele producătorului se va face și mențiunea „fabricat sub licență” pe tot timpul cît contractul cu partenerul străin este în vigoare. Legat de marcarea produselor, următorul caz pare să fie concludent. Marfa — un utilaj cerut la export — potrivit contractului de licență purta o tăbliță cu indicarea licențiatorului. După expirarea contractului de licență, întreprinderea exportatoare a făcut demersurile necesare să „obțină drept de export” de la firma străină, necunoscînd faptul că odată cu expirarea termenului de protejare a brevetului de invenție pe care l-a deținut, firma nu mai are nici un drept asupra invenției și, deci, nici pe acela de a încasa redevențe din licențierea în continuare a invenției în cauză. Soluția este evidentă: întreprinderea de comerț exterior licențiată are obligația să verifice perioada de valabilitate a brevetului de invenție, iar după ce acesta trece în domeniul public, are dreptul să înlăture mențiunea „Fabricat sub licență...” și, începînd cu aceeași dată, nu mai datorează nici un fel de royalty.

UZANȚE COMERCIALE UNIFORME INTERNAȚIONALE

— primate în evoluția lor, s-au conturat prin folosirea repetată a unor clauze contractuale, conforme cu obiceiurile practicate în diverse centre comerciale (tîrguri). Așa se explică faptul că asemenea uzanțe comerciale au dobîndit înțelesuri diferite în cadrul sistemelor juridice naționale; ca urmare, practica comercială internațională a mers mai departe, operînd o anumită standardizare și unificare a acestora, înfăptuită printr-o serie de metode, și anume: adoptarea de condiții uniforme cu caracter general; elaborarea de contracte model privind categorii speciale de mărfuri; includerea într-un anumit contract comercial internațional concret a unor condiții generale de livrare. Printre uzanțele comerciale uniforme realizate sub egida C.C.I. se numără cele cunoscute sub denumirea de *Incoterms—1953 (International rules for the interpretation of trade terms)*, care constituie o formă îmbunătățită a primei variante, din 1936. Regulile *Incoterms* sînt larg folosite în contractele comerciale internaționale încheiate de întreprinderile române de comerț exterior cu persoane fizice sau juridice din statele ne-socialiste, precum și în cele încheiate cu organizații economice din unele state socialiste. Corespunzător Regulilor *Incoterms—1953*, în S.U.A. au o largă aplicare *The Revised American Foreign Trade Definitions — 1941 (R.A.F.T.D. — 1941)*. Alte două, cunoscute documente de codificare a uzanțelor comerciale, întocmite de C.C.I.: Regulile și uzanțele uniforme referitoare la creditele documentare (Publicația 290) și Regulile uniforme privind încasările (Publicația 322), care s-au integrat, de asemenea, în practica vieții comerciale. Un rol deosebit de însemnat în unificarea clauzelor comerciale internaționale pentru diferite categorii de mărfuri a fost jucat de către C.E.E./O.N.U. prin întocmirea a o serie de contracte tip (*Standard contracts*) și condiții generale de livrare (*General conditions for delivery*), care tind să elimine din comerțul internațional practica contractelor de adeziune. Se urmărește, totodată, modernizarea unor contracte model devenite arhaice, înlăturarea diferențelor de conținut între clauzele contractuale cuprinse în contracte model similare. Printre condițiile generale elaborate în cadrul C.E.E./O.N.U. se numără: Model 574 — pentru furnizarea de materiale și echipamente pentru

export; Model 730 — pentru export de bunuri de consum durabile și de articole de construcții; Model 1 A — 4 B (mai 1957); 5 A — 5 B (septembrie 1956) — pentru vânzarea de cereale; Model 312 — pentru vânzarea de citrice (fructe); Model 410 — pentru vânzarea de lemne tăiate (cherestea); Model — pentru vânzarea de combustibili solizi; Model 151 — pentru vânzarea de cartofi; Model 125 — pentru vânzarea de produse metalice.

V

VERIFICAREA INDEPLINIRII OBLIGAȚIILOR ASUMATE DE CUMPARĂTORUL EXTERN CU PRIVIRE LA ASIGURAREA PLĂȚII PREȚULUI — constituie obligația principală a întreprinderii de comerț exterior în cadrul activității complexe de derulare a contractelor comerciale internaționale încheiate cu parteneri din țări cu economie capitalistă. Astfel, în contractele externe în care s-a stabilit ca modalitate de plată creditul documentar, în oricare din formele sale (acreditiv sau L/C), ori plata unui avans, revine ca obligație pentru întreprinderea de comerț exterior să urmărească deschiderea în termeni a creditului și, respectiv, încasarea avansului. Dacă, în funcție de natura mărfurilor, și de bonitatea cumpărătorului, punerea acestora în fabricație este condiționată de asigurarea încasării prețului, întreprinderea comisionară va comunica acest lucru, întreprinderii producătoare comitente. În cazul în care prin contractul comercial s-a prevăzut ca modalitate de plată încaso consolidat prin scrisoare de garanție bancară, se va urmări primirea în termenul stabilit a scrisorii de garanție, orice întârziere având ca efect suspendarea executării obligațiilor contractuale. Dacă prin contract s-a prevăzut: expedierea mărfurilor prin vînculație — operațiune ce nu este indicată — este necesară obținerea acordului băncii plătitoare — prin B.R.C.E. — pentru expedierea mărfii pe adresa destinatarului sau contactarea din timp a depozitarului general indicat de Romtrans prin care urmează a fi derulată livrarea. În repetate situații se transmit întreprinderilor producătoare contracte externe fără să se facă precizarea că lansarea în fabricație a mărfurilor este condiționată de deschiderea creditului documentar, respectiv de primirea avansului sau a scrisorii de garanție bancară. Dacă de multe ori cumpărătorul își îndeplinește ulterior aceste obligații, au fost și situații în care s-a reziliat contractul, iar cheltuielile efectuate cu punerea în fabricație a mărfurilor au rămas prin urmare în sarcina unității producătoare-comitente. Soluția este greu de formulat, rămînînd la aprecierea întreprinderii de comerț exterior dacă, în funcție de natura mărfii, de bonitatea firmei cumpărătoare, să hotărască, pe riscul ei, dacă poate sau nu să înceapă fabricația înainte de asigurarea încasării prețului. În nici un caz, acest aspect al operațiunii de export nu poate fi lăsat la latitudinea întreprinderii producătoare. În unele cazuri, în special cînd obiectul contractului îl constituie mărfuri generale, standardizate, în contracte se prevede un termen de deschidere a creditului documentar la un anumit număr de zile înainte de data livrării. O asemenea clauză prezintă un risc ridicat, motiv ce obligă întreprinderea de comerț exterior să urmărească deschiderea creditului, la termenul stabilit și să dea instrucțiuni în consecință întreprinderii producătoare. Într-un contract privind exportul de laminate s-a prevăzut ca creditul documentar să fie deschis cu 5 zile înainte de încărcarea navei, în contract figurînd clauza potrivit căreia dacă termenul nu va fi respectat, nava va aștepta în contul cumpărătorului. Cum acest termen scurt nu a fost respectat de cumpărător, iar întreprinderea de comerț exterior nu a luat nici o măsură ca nava să aștepte în contul cumpărătorului, marfa a fost expediată, iar factura a rămas neplătită; răspunderea într-un astfel de caz a revenit în întregime întreprinderii comisionare. Este un caz care ilustrează ce consecințe poate avea o clauză greșit formulată (5 zile înainte de încărcarea navei) și neurmărirea executării întocmai a obligației cumpărătorului de a deschide la timp creditul documentar. În cadrul derulării unui contract încheiat cu un cumpărător extern,

întreprinderea de comerț exterior exportatoare nu a sesizat că creditul documentar deschis este sub valoarea lotului de marfă expedit. Ca urmare, a fost necesar un proces la Comisia de arbitraj din București, competență în speță, ceea ce a dus la întârzierea încasării prețului, precum și la cheltuieli de arbitraj. Într-un alt caz, prin contractul extern s-a prevăzut remiterea unui avans de 20%, iar pentru acoperirea valorii integrale a livrărilor să se deschidă credit documentar, cu 60 de zile înainte de termenul de livrare. După remiterea avansului, întreprinderea de comerț exterior a remis întreprinderii producătoare contractul extern în care se prevedea marfa, cantitatea de livrat și termenele de expediere. Ca urmare a faptului că întreprinderea producătoare nu a fost avizată asupra faptului că cumpărătorul extern nu a deschis acreditivul, aceasta a expedit mărfuri în valoare care întrec cea dublă avansului și care au rămas astfel neplătite. Legat de deschiderea creditelor documentare se impune să semnalăm că în destul de frecvente cazuri întreprinderile de comerț exterior la primirea avizelor de deschidere, nu confruntă condițiile prevăzute în credit cu cele din contractul extern. Se neglijează deci faptul că băncile nu iau în considerare decît prevederile din documentul de deschidere a creditului documentar. Din această cauză au fost cazuri în care setul de documente de plată nu au fost conforme cu condițiile creditului, iar ca urmare plata a fost refuzată. Prin urmare este imperativ necesar să se confrunte condițiile din creditul documentar cu cele din contract și, în cazul unor nepotriviri, să se solicite de îndată cumpărătorului extern îndreptarea erorilor, prin banca sa comercială care a deschis creditul. Subliniem că în cazul în care se întârzie cu deschiderea creditului documentar, vînzătorul are dreptul să decaleze corespunzător termenul de livrare.

VOIAJOR COMERCIAL — persoană aflată în raporturi de muncă sau de subordonare cu o firmă, în numele și în contul căreia preia comenzi de la firmele cumpărătoare (clienți), prin deplasare la aceștia. De regulă, activează într-o anumită zonă geografică, retribuirea făcîndu-se sub formă de comision calculat asupra valorii comenzilor preluate și transmise firmei pentru executare. Lucrînd în numele ei, firma răspunde de actele și faptele de comerț săvîrșite de voiajer. Mai poartă și denumirea de comis voiajer.

ZONE ȘI POSTURI LIBERE ÎN PRINCIPALELE ȚĂRI — reprezentînd perimetre din teritoriul național, în care pot fi importate mărfuri ce pot fi supuse prelucrării, depozitării, sortării, marcării, reambalării și altor operațiuni după care pot fi exportate fără să li se aplice taxe vamale, constituie o cale importantă de impulsianarea schimburilor economice internaționale. Ca urmare, au luat o dezvoltare considerabilă cele mai impertante fiind: în Argentina — Tierra del Fuego; în Austria — Viena, Linz, Graz, Solbad Hall; în Brazilia — Manaus; în Chile — Iquique, Punta Arenas, Arica; în Columbia — Barranguilla, Buenaventura, Palmaseca, Cucuta, San Andres; în Danemarca — Copenhaga; în Ecuador — San Lorenzo; în R.A. Egipt — Port Said, Nasr City, Alexandria, Port Tawfig; în Elveția — 19 zone și porturi libere (la Basel, Geneva, Zürich etc.); în Filipine — Peninsula Bataan; în Finlanda — Hanko; în R.F. Germania — Hamburg, Bremen; în Grecia — Pireu, Salonic; în India — Bombay, Kandla; în Italia — Genova, Neapole, Palermo, Veneția, Legheru, San Paolo, Trieste; în Japonia — Naha (Okinawa); în Malaezia — Batu Berendam, Tanjong Kling, Bayan Lepas, Prai, Subang; în Mexic — Coatzacoalcos, Salina Cruz, Cozumel Island, Baja California; în Olanda — Rotterdam, Amsterdam, Shipol; în Spania — Barcelona, Vigo, Cadiz; în S.U.A. — 12 zone libere în Suedia — Stockholm, Göteborg, Malmö; în Turcia — Istanbul, Iskenderun; în Venezuela — Caracas, Puerto Cabello, Paraguaná.

dr. AL. BITEȘAN

● **CALCULAREA TERMENULUI DE O LUNĂ ÎN CAZUL CÎND DESFĂCAREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ ESTE DE COMPETENȚA BIROULUI EXECUTIV AL C.O.M.**

După cum este cunoscut, desfacerea contractului de muncă pentru motivele prevăzute de art. 130 alin. 1 lit. e, f sau k din Codul muncii poate fi dispusă în termen de cel mult o lună de la constatarea, de către conducătorul unității, a împrejurării care constituie termenul desfacerii. Această prevedere își găsește aplicarea și în cazul în care competența eliberării din funcție aparține biroului executiv al consiliului oamenilor muncii din unitate. În acest sens s-a pronunțat Tribunalul Suprem în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1968, prin decizia nr. 74/1981, arătând că aceasta implică pentru conducătorul unității obligația de a convoca în timp util organul colectiv mai sus arătat. Adăugăm că tot astfel este obligat a proceda conducătorul de unitate și în cazul cînd competența eliberării din funcție (desfacerii contractului de muncă) aparține consiliului oamenilor muncii.

● **CONTESTAȚIA PRIVIND REDISTRIBUIREA DE PERSONAL PRIMEAZĂ FAȚĂ DE CONTESTAȚIA ÎMPOTRIVA CONTRACTULUI DE MUNCĂ.**

Tribunalul Suprem secția civilă, prin decizia nr. 63/1981 a decis că în cazul în care o persoană formulează o contestație împotriva redistribuirii de personal făcută cu prilejul reducerii de personal și o cerere împotriva desfacerii contractului de muncă, instanțele judecătorești competente a judeca această ultimă cerere trebuie să suspende judecata și să aștepte soluționarea de către organul administrativ competent a contestației privind redistribuirea de personal.

● **MĂSURILE DE REORGANIZARE A UNITĂȚII SE ANALIZEAZĂ ÎN RAPORT DE PERSOANA CĂREIA I S-A DESFĂCUT CONTRACTUL DE MUNCĂ.**

Tribunalul Suprem secția civilă, prin decizia nr. 944/1981 a dat o grăitoare expresie a garanției dreptului la muncă. S-a considerat că măsurile de reorganizare se analizează în raport de personalul întregii unități învestite cu personalitate juridică și nu numai în raport cu subunitatea unde contestatorul a fost încadrat, deoarece nu se poate proceda la desfacerea contractului de muncă a unei persoane, cît timp unitatea are posibilitatea să o încadreze într-un post la o altă subunitate a sa.

● **CUANTUMUL DESPĂGUBIRILOR ÎN CAZUL ÎN CARE DESFĂCAREA DISCIPLINARĂ A CONTRACTULUI ESTE ÎNLOCUITĂ CU O SANȚIUNE MAI UȘOARĂ.**

Este cunoscut că Tribunalul Suprem a decis în mod constant în ultimul timp că instanța de judecată — sesizată cu judecarea unei contestații împotriva desfacerii disciplinare a contractului de muncă — poate înlocui această sancțiune cu o altă mai ușoară, dispunînd reintegrarea în muncă a contestatorului. Într-o atare situație, despăgubirile ce i se cuvin celui reintegrat nu pot fi echivalente cu totalul câștigului de care a fost lipsit cel în cauză. Unitatea nu poate fi ținută la plata integrală a despăgubirii, ci numai la o parte din aceasta, corespunzătoare culpei sale, restul urmînd a fi suportat de cel sancționat disciplinar, dat fiind că și acesta a fost în culpă. În acest sens Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1968, decizia nr. 21/1982.

● **ANGAJAMENTUL DE PLATA SCRIS SE POATE ASUMA ȘI DE PERSOANA CARE ARE O RĂSPUNDERE MATERIALĂ SUBSIDIARĂ.**

Tribunalul județean Hunedoara prin decizia civilă nr. 95/1982 a făcut o corectă aplicare a prevederilor art. 107 alin. 2 din Codul muncii și ale art. 30 din Legea nr. 22/1969. Ambele texte citate permit asumarea unui angajament de plată scris de către persoanele care răspund material față de unitatea păgubită, fără a distinge dacă cel în cauză are o răspundere principală sau subsidiară.

● **CALCULAREA TERMENULUI DE 60 DE ZILE PENTRU EMITEREA DECIZIEI DE IMPUTARE.**

Potrivit art. 108 alin. 2 din Codul muncii, termenul de emiteră a deciziei de imputare este de cel mult 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat cunoștință de producerea pagubei. Data de la care începe să curgă termenul este ziua în care s-a înregistrat la registratura generală a unității procesul-verbal, nota de constatare a organului de control sau alt act echivalent acestora întocmit de un organ competent prin care se aduce la cunoștință prejudiciul unității. Încasarea din contul unității, chiar cu consimțămîntul acesteia, prin decontare bancară, a unei sume,

nu atrage curgerea termenului, deoarece operația financiară respectivă aparține în extrasul de cont al băncii, nu implică cunoașterea pagubei de către conducătorul unității. În acest sens s-a pronunțat Tribunalul Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 502/1982.

● **TERMENUL DE EMITERE A DECIZIEI DE IMPUTARE CÎND PERSOANA ESTE ÎNCADRATĂ LA O SUBUNITATE.**

Tribunalul județean Brașov prin decizia civilă nr. 747/1982 a decis că termenul de 60 zile pentru emiterea deciziei de imputare conform art. 108 alin. 2 Codul muncii, curge de la data cînd conducătorul unității cu personalitate juridică a cunoscut paguba, iar nu de cînd aceasta a fost cunoscută de conducătorul unei subunități teritoriale, fără personalitate juridică, întrucît acesta nu primește delegație în acest sens de la directorul întreprinderii. Dacă directorul întreprinderii ar fi delegat, în condițiile legii, pe conducătorul subunității să emită deciziile de imputare pentru pagubele produse de personalul acesteia, termenul legal începe să curgă din ziua cînd conducătorul subunității păgubite a cunoscut prejudiciul.

● **DACĂ GARANȚIA SUPLIMENTARĂ NU ESTE OBLIGATORIE, NU POT FI OBLIGAȚI MATERIAL CEI CE NU AU CONSTITUIT O ASEMENEA GARANȚIE.**

În conformitate cu art. 28 alin. 2 din Legea nr. 22/1969, persoana care nu respectă prevederile legale referitoare la constituirea și completarea garanțiilor gestionarilor, răspunde pentru pagubele cauzate de acestea, în solidar cu ei, în limita garanției neconstituite. Potrivit art. 10 alin. 2 din aceeași lege, ministerele și celelalte organe centrale au fost abilitate a stabili condițiile și funcțiile cînd este obligatorie și constituirea unor garanții suplimentare. În cazul în care pentru o anumită funcție, organul central competent nu a fixat garanții suplimentare, instanțele de judecată nu pot obliga anumite persoane din întreprindere de a răspunde în solidar cu gestionarul, pentru pagubele produse de acesta, în limita garanției neconstituite, deoarece o asemenea obligație este inexistentă (Tribunalul Suprem, decizia nr. 1808/1982).

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 329, Trivale, Pitești** — O persoană străină (femeie de serviciu) care nu locuiește în bloc, ci lucrează numai ziua și îngrijește un copil, nu poate fi obligată la plata cheltuielilor de întreținere, deoarece pe de o parte ea face munca în locul părinților copilului, iar pe de altă parte persoana respectivă locuind în altă clădire, suportă acolo cheltuielile referitoare la apa rece, caldă, canal, gunoi, căldură etc. Potrivit pct. 13 lit. a din Normele aprobate prin Hotărârea nr. 2/1973 a CPCP, locatarii principali și proprietarii care primesc alte persoane în locuința lor sînt obligați să contribuie și pentru acestea la plata cheltuielilor comune, atunci cînd primirea în locuință întrece durata de 15 zile în cadrul aceleiași luni calendaristice. Textul citat nu prevede drept condiție ca cele 15 zile să fie consecutive. În lipsa unei asemenea precizări durata de 15 zile poate fi întreagă sau fragmentată. Așa cum s-a precizat în repetate rînduri, asociațiile de locatari nu au nici un fel de atribuții în legătură cu normarea și repartizarea fondului locativ de stat. Ele sînt constituite în vederea bunei gospodăririi a locuințelor comune, și pentru promovarea și respectarea relațiilor de conviețuire socialistă între locatari (art. 1 alin. 1 din statut).

● **DEPARTAMENTUL AVIAȚIEI CIVILE** — Potrivit prevederilor art. 75 alin. 1 din Legea nr. 57/1974, personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate are dreptul la o serie de drepturi materiale (indemnizații, rambursarea costului transportului familiei și gospodăriei) și la un concediu plătit de 5 zile. Indemnizația egală cu o retribuție medie lunară se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea în care a fost transferat, iar rambursarea costului transportului pentru persoana în cauză, familia și gospodăria acestuia, precum și indemnizația cuvenită pentru fiecare membru de familie se plătesc numai în cazul schimbării domiciliului celui transferat și după cea a membrilor săi de familie în acea localitate. Numai mutarea efectivă dă naștere drepturilor la indemnizație. Tribunalul Suprem prin decizia civilă nr. 914/1962 (C-D pe anul 1962 p. 187) a precizat că prin mutarea efectivă nu se înțelege neapărat numai schimbarea domiciliului, ci și locuirea efectivă în noua localitate (reședință). Tribunalul Suprem nu a mai dat îndrumări instanțelor judecătorești prin decizii de îndrumare din anul 1976. Reține, sugestia dv. de a publica deciziile de îndrumare ale Plenarei Tribunalului Suprem.

● **DOSPINESCU DUMITRU, Ploiești** — Întreprinderea locativă cu care ați încheiat contractul de închiriere a procedat legal, calculul chiriei fiind corect.

● **COMBINATUL DE INGRĂȘĂMINTE Valea Călugărească** — Potrivit prevederilor art. 59—60 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 beneficiarul care a constatat lipsuri la destinație este obligat să anunțe telefonic sau telegrafic pe furnizorul expeditor să trimită un delegat care să participe la verificarea și constatarea lipsurilor. Dacă în termen de 24 ore, delegatul furnizorului (expeditorului) din aceeași localitate sau în 5 zile de la anunțare, delegatul din altă localitate nu se prezintă, unitatea beneficiară va proceda la verificarea mărfurilor cu participarea unui delegat nou. Potrivit prevederilor art. 22 lit. b din Legea nr. 71/1969, contractele economice încheiate între unitățile socialiste trebuie să cuprindă clauze referitoare la condițiile de recepție. Recepția trebuie făcută potrivit clauzelor contractuale. Procentele de pierderi sînt prevăzute prin diferite acte normative (HCM sau ordine ministeriale eminate de la ministerele economice coordonatoare). Partea care este în culpă pentru lipsurile de cantitate sau calitate constatate în condițiile legii suportă și locațiile încasate de calea ferată. Procesul verbal încheiat cu delegat neutru este opozabil căraușului dacă acesta a fost înștiințat despre existența lipsurilor și i s-a cerut să trimită delegat, iar acesta nu s-a prezentat.

● **CIOC TITU, București** — Revista noastră nu face intervenții la unitățile socialiste în vederea soluționării cererilor cititorilor săi. Vă recomandăm a sesiza conducerea întreprinderii de administrație locativă.

● **ION AVRAM, Galați** — Datele prezentate în scrisoare sînt prea sumare pentru a vă putea formula un răspuns precis. În ipoteza în care sînteți absolvent cu licență al Facultății de Drept, cursuri fără frecvență, puteți fi încadrat în funcția de juriconsult, retribuția urmînd a vi se stabili potrivit prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974.

● **MATACHE ZIGULESCU, București** — În conformitate cu prevederile art. 7 (1) din Decretul nr. 246/1977 alocația de stat pentru copii se acordă începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile legale. La art. 14 (4) din același decret, pentru acordarea alocației persoanele respective trebuie să depună cererea cu toate actele necesare pentru a fi verificate de comisia pentru probleme

sociale și aprobate de conducerea unității. Din cele relatate în scrisoare rezultă că ați depus cererea prin care solicitați acordarea alocației pe data de 31 VI 1983 și certificatul de naștere pe 3 VI 1983. În această situație potrivit dispozițiilor menționate mai sus nu puteți primi alocație începînd cu luna iunie a.c.

● **ION MANOLE, Curtea de Argeș** — În conformitate cu prevederile art. 19 alin. 5 din Legea nr. 26/1967 parța din indemnizația de concediu de odihnă, corespunzător perioadei de timp nelucrate din anul în care s-a acordat acel concediu, o restituie persoanele care au încetat activitatea ca urmare a desfacerii contractului de muncă pentru unul din motivele prevăzute la art. 130 (1) lit. i, j, k, și art. 135 din Legea nr. 1/1970.

● **CONSTANȚA STAN, Pitești** — Potrivit dispozițiilor art. 41 din Legea nr. 12/1971 și ale pct. 55 din anexa nr. 2 la lege pentru funcția de economist principal sînt prevăzute drept condiții studii superioare economice și 8 ani vechime în funcții economice cu pregătire superioară. Întrucît dv. potrivit datelor prezentate ați îndeplinit funcția de economist de la 1.10.1979 după ce ați absolvit în același an A.S.E. înseamnă că nu îndepliniți condiția de vechime în funcții economice, necesară încadrării în funcția de economist principal, acordînd 8 ani vechime în funcții economice cu pregătire superioară. Perioada cît ați lucrat în funcția de corespondent comercial nu vă conferă vechime în funcții economice, iar în funcția de referent de specialitate ați fost ilegal încadrat, întrucît nu aveți studii economice de nivel superior.

● **ALIOR ALDEA, Bistrița** — Potrivit art. 4, alin. 2 din Legea nr. 1/1979, din veniturile efective ale oamenilor muncii care se încasează prin statul de retribuții, nu se pot efectua rețineri sau contribuții în afara celor stabilite prin lege. Oamenii muncii sînt în drept să-și gospodărească după cum cred de cuviință veniturile obținute din munca prestată. În consecință, reținerile enumerate de dv. nefiind prevăzute într-un act normativ, nu pot fi efectuate din retribuțiile cuvenite personalului muncitor înscrise în statul de retribuții.

● **ELLA BÖSS, Jimbolia** — Din scrisoarea dv. rezultă că în urma divorțului vi s-a încredințat copilul spre creștere. În această situație fostul soț nu mai avea dreptul să primească alocația. Potrivit art. 6 alin. 3 din Decretul nr. 246/1977 în cazul părinților divorțați alocație se acordă părintelui care are copilul în îngrijire dacă îndeplinește condițiile legale. Situația arătată de dv. se referă la cazul cînd unul dintre soți nu se încadrează în prevederile art. 5 din Decretul menționat mai sus.